

REFLECTIE BELEEF

TIJDSCHRIFT VOOR religie en spiritualiteit
NUMMER 1, JAARGANG 9, VOORJAAR 2012

In dit nummer o.a.:

God en de
Zwaartekracht

Boek van het
Eeuwige Leven

De Maaltijd
des Heren

Gnostische
beleving van
de Sacramenten

COLOFON

REDACTIE:

Lambèrt de Kwant, hoofdredacteur
Van de Veldelaan 862
1816 PX Alkmaar
Tel: 072-5119619
E-mail: adekwant@upcmail.nl

Mgr P.O.Baaij
Paul van Rooijen, eindredacteur
paul.w.van.rooijen@gmail.com

REDACTIESECRETARIAAT:

(NIET VOOR KOPIJ!)
Waterinkweg9
8151 AJ Lemelerveld
Tel: 0572-302503
E-mail: flg.moers@planet.nl

PENNINGMEESTER:

Bankrekening: 73.24.53.690;
Postbank: 302100
tnv VKK/CKB, te Amersfoort

LAYOUT:

Rudolf H. Smit

OMSLAGILLUSTRATIE:

God als Opper Bouwmeester
van een volkomen geometrische
wereldorde, met de Naastenliefde
als de Maat van alle dingen.
uit Bible Moraliseé, ca 1250

DRUK:

Drukkerij Van Asselt,
Lemelerveld

VOOR ABONNEMENTEN:

Zie het Redactie-adres

JAARABONNEMENT:

€ 17,50 (voor niet-kerkleden)

De redactie houdt zich het recht voor artikelen in te korten, te redigeren – zo nodig in overleg met de auteurs – of te weigeren. De inhoud van de artikelen vertolkt niet noodzakelijkerwijs de standpunten van de VKK in Nederland of die van de redactie. Elke auteur schrijft op persoonlijke titel, tenzij er aangegeven is dat er sprake is van een officieel kerkelijk document.

Copyright © Vrij-Katholieke Kerk in Nederland. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder de uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de uitgeefster van dit tijdschrift.

Sluitingsdatum voor het zomernummer 2012:

5 mei 2012

Het zomernummer verschijnt ongeveer begin juli 2012

ISSN 1574-2776

Website VKK: www.vkk.nl

REFLECTIE,

voortzetting van *VK-Visie* jaargang 76, is het tijdschrift van de Vrij-Katholieke Kerk in Nederland en verschijnt vier keer per jaar, onder auspiciën van de regionair bisschop van de VKK in Nederland.

Reflectie, Tijdschrift voor Religie en Spiritualiteit Nummer 1, jaargang 9, voorjaar 2012

Inhoud van dit nummer:

1. Een woord vooraf;
rectificatie;
vooraankondiging
2. Boekeninfo (1) (Aat-Lambèrt de Kwant)
3. De Veda's en het Goddeeltje (Aat-Lambèrt de Kwant)
5. God en de Zwaartekracht (Johan Pameijer)
8. Boek van het Eeuwige Leven (Willem Glaudemans)
11. Achtergronden van mijn besluit tot de doop (Ellen J.v.Dijk)
13. De Bijna-Levend Ervaring (Peter Kampschuur)
16. Over Leven in Liefde (Els Kikke)
19. Levensambacht en het Liturgisch Jaar (Paul van Rooijen)
21. Bijna-doodervaringen bij kinderen (Gerarda van der Veen)
23. Over het leven van... (Marianne Bakker)
24. De Maaltijd des Heren (Ojas Th. de Ronde)
27. De Gnostische beleving van de Sacramenten (Aat-Lambèrt de Kwant)
29. Boekeninfo (2) (Aat-Lambèrt de Kwant)

Een Woord Vooraf

Beste lezers,

Terwijl de ergste winterkou zich terugtrekt, de dooi nog wat twijfelt wanneer hij echt zal inzetten, vraagt het redigeren en samenstellen van dit nummer de aandacht van de redactie. Een stralend onbewolkte hemel, vandaag, licht elke structuur binnen en buiten glashelder uit. Een krachtige zon schijnt schuin op mijn tafel waarop duizenden woorden liggen te wachten om een plekje in deze uitgave te krijgen. In de ruimte klinkt de derde symfonie van Gorecki. En met dank aan het 'repeat'-knopje klinkt de muziek door.

Mijn aandacht kan zo tussentijds wat rusten op een beeld of door een klank. Aandacht en rust bij het overdenken van de woorden van de aspirant-teksten ontsluit mijn innerlijke ruimte voor verdere overdenking en reflectie. Nuttig.

Het product van de arbeid van de redactie, dit voorjaarsnummer van Reflectie, valt later in de tijd, nu, in uw brievenbus. In dit nummer zijn uiteenlopende bijdragen en artikelen opgenomen, elk met een eigen kenmerkende 'kleur'.

De onderwerpen variëren. De stijlmiddelen variëren.

Er is geschreven 'over' en er is geschreven 'vanuit'.

Al deze meer subjectieve vertrekpunten hebben gemeenschappelijk dat getracht wordt iets van het absolute en objectieve te raken. Dat zich deze verscheidenheid toont, is vruchtbaar omdat er zo veel verschillende mensen bestaan.

Pema Chödrön merkte al eens op dat, bij het loslaten van frustratie en oude pijn, eigenlijk ieder mens zelf het beste weet hoe het met het beginnetje zit van de manier waarop ons overlevingspantser is vastgezet. Is het een soort klittenband? Een betonblok? Een ritssluiting? En net zo is het wanneer we open willen staan voor verbindende impulsen. Ieder mens weet zelf bijvoorbeeld het allerbeste welke uitdrukking van liefde goed doet, want ieder mens voelt immers zelf het effect. Dat kan een ander niet na voltrekken.

En mogelijk kan een indruk ontstaan dat bepaalde bijdragen 'zonde' van een ruimte lijken.

Dat kan.

Zo had ik eigenlijk niet het muziekstuk hoeven te identificeren, aan het begin van dit woord vooraf. Muziek getypeerd als 'één van mijn lievelingswerken' had ook ruim voldoende geweest in dit verband. Dát die derde symfonie met name is genoemd, heeft een reden. Namelijk dat ik de ruimte geef aan

mijn lief door mijzelf eerst helemaal af te zonderen en dan pas deze muziek op te zetten. Reden? Hij ervaart juist dit muziekstuk als 'zonde' van de ruimte, namelijk de zijne, met bijna kromtrekkende botten van ellende als gevolg.

Die ervaring wenst de redactie u zeker niet toe. Maar moge deze verscheidenheid aan artikelen u juist een variëteit aan invalshoeken bieden voor uw indrukken en verdere overdenkingen.

In ieder geval: veel leesplezier!

Eén opmerking nog: het kan voorkomen dat artikelen zijn voorzien van een 'noot van de redactie'. Daarin wil de redactie graag uw aandacht vragen voor alternatieven of explicaties ten aanzien van een detail in het desbetreffende artikel.

Paul van Rooijen,
eindredacteur.

N.B. Voor alle zaken met betrekking tot Reflectie geldt uitsluitend mijn email-adres zoals in de colofon aangegeven bij eindredacteur. Anderzijds geldt voor alle privé-zaken uitsluitend het emailadres zoals bekend bij mijn contactpersonen.

Nog een viertal belangrijke gegevens

- 1 – Sluitingsdatum kopij zomernummer is: 5 mei 2012.
- 2 – Eventuele kopij graag aanleveren in lettertype Times New Roman; lettergrootte 12; regelafstand 1; als platte tekst met een maximum van 3000 woorden. Deze informatie kan wat te technisch blijken. Geen zorg, dan zorgt de redactie hiervoor.
- 3 – Het adres voor (wijzigingen) abonnementen, adreswijzigingen, e.d. blijft ongewijzigd: Waterinkweg 9, 8151 AJ Lelmeerveld. U kunt dat adres dus blijven beschouwen als secretariaat. E-mailadres: flg.moers@planet.nl
- 4 – Wij verzoeken onze abonnees-niet-kerkleden – voor zover nog niet is gebeurd – het abonnementsgeld voor 2012 rechtstreeks over te maken aan de penningmeester CKB (zie colofon binnenkant omslag). Om kosten te besparen sturen wij geen facturen noch acceptgirokaarten.

Rectificatie

Tot onze spijt is in het vorige nummer van Reflectie een spel-fout geslopen. Het gaat om slechts 1 letter, maar juist deze spelfout staat in een woord waar we dat werkelijk niet graag hadden gezien.

Het gaat om een woord in de titel van het interview met Mgr. Peter Baaij. Daar staat abusievelijk het woord *Regionarus*. Natuurlijk had dit moeten zijn: *Regionaris*. Sommige lezers hebben zich hieraan gestoord. Onze excuses hiervoor.

Voor aankondiging

Graag vraagt de redactie uw aandacht voor een bericht namens een werkgroep o.l.v. onze Regionaris Mgr. Peter Baaij.

Retraite

Op vrijdag 29, zaterdag 30 juni en zondag 1 juli organiseert de Vrij-Katholieke Kerk in Nederland een retraite op het terrein van het Theosofisch Centrum in Naarden. De voorbereidingscommissie is al volop aan het werk en heeft een globale opzet gemaakt.

Het ritme van deze drie dagen zal worden bepaald door de kerkgang. Prime, Heilige Mis, Vespers en Heilig Lof.

Daartussen overheerst de stilte, stilte om tot jezelf terug te kunnen keren.

De vrijdag zal de opmaat zijn met yoga, meditatie en muziek, waarna de dag wordt afgesloten met het Heilig Lof. Ieder gaat dan de stilte in en houdt deze de zaterdag vast.

De zaterdag wordt bepaald door de kerkdiensten en daarnaast stilte, waarin enkele activiteiten worden aangeboden die in stilte kunnen worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld: schilderen, wandelmeditatie, etc.

De zondag zal dan een dag zijn van terugkeer naar het dagelijks leven, ook weer met het ritme van de kerkdiensten en in de middag een gezamenlijke activiteit om ervaringen te kunnen delen.

Er wordt dus geen vast programma aangeboden, deze dagen zullen het karakter hebben van kloosterdagen en zijn bedoeld om je innerlijke zelf te herkennen.

Deze retraite staat open voor iedereen, zowel leden als niet-leden van de VKK.

Wanneer deze vooraankondiging uw interesse heeft gewekt, verzoeken wij u dit kenbaar te maken bij Renée Bost: mailadres: reneeboost@tele2.nl of postadres: C. v. Zantenstraat 178, 2551 PP Den Haag.

Zo kunnen we ons vast een beeld vormen van de belangstelling voor deze retraite.

De genoemde activiteiten zullen nog nader ingevuld worden, maar veel zal afhangen van de wensen van de deelnemers.

Meer informatie over het programma, kosten en inschrijving zal via de website en de mededelingenbladen van de kerkgemeenten verspreid worden.

Of volg de ontwikkelingen ook via @vkkkerk op Twitter.

Boekeninfo (1)

Aat – Lambèrt de Kwant

Marinus van den Berg, Bruggen naar morgen Ten Have maart 2012

Pastor en geestelijk verzorger Marinus van den Berg schrijft inspirerend over thema's als stil zijn, luisteren, angzamer leven, zegenen, welkom heten, liefhebben, afscheid nemen en gedenken. Hij werkte in zorginstellingen, o.a. in het Rotterdamse palliatief centrum Cadenza, en begeleidde velen in rouw- of crisissituaties. Wat wil hij, terugkijkend, anderen meegeven? Geen theorie, maar persoonlijke inspiratie. Zijn verhalen en korte beschouwingen zijn gebaseerd op zijn vele lezingen en workshops.

schouwingen zijn gebaseerd op zijn vele lezingen en workshops.

Christopher Coppes; In harmonie met het Licht Universele boodschappen van de bijna-doodervaring. Ankh-Hermes maart 2012

Er staan ons volgens Coppes fantastische ervaringen te wachten na het overlijden: een wereld van eenheid, liefde en licht. Dat is de universele boodschap van bijna-doodervaringen. Daar is iedereen even belangrijk en zijn we allemaal diep met elkaar en in ultieme onvoorwaardelijke liefde verbonden. Dit boek neemt ons mee naar de wereld van het Licht. Het bevat lessen

om nu een betere wereld te creëren, zowel materieel als spiritueel. Christopher (Bob) Coppes is voorzitter van de stichting Merkawah.

Frédéric Lenoir: Bestaan is een fictie, leven een kunst. Handleiding voor een evenwichtige geest en een kalm gemoed. Ten Have maart 2012

"Van al mijn filosofische en spirituele boeken is dit het meest toegankelijke, maar waarschijnlijk ook het nuttigste," zegt Frédéric Lenoir. Hij laat niet alleen de levenslessen van grote denkers als Confucius, Aristoteles, Spinoza en Montaigne de revue passeren. Hij beschrijft ook hoe hij zelf geworsteld heeft met het ware, het goede en het schone. "Ons levenspad bestaat uit de overgang van onwetendheid naar kennis, van angst naar liefde."

Hein van Dongen/ Hans Gerding/ Rico Sneller Wilde beesten in de filosofische woestijn Filosofen over telepatie en andere buitengewone ervaringen. Ten Have 2011

Wetenschappers nemen 'paranormale ervaringen' nauwelijks serieus. Vroeger was dat anders. Het concept 'paranormaal' bestond niet eens. Voor filosofen als Kant, Schopenhauer en Bergson waren het hooguit bijzondere, intrigerende ervaringen. William James, die uitgebreid studie maakte van spiritistische mediums, noemde ze 'wilde beesten in de filosofische woestijn'. Dit

boek maakt duidelijk dat voor veel filosofen – van Kant tot Derrida – omstreden verschijnselen als telepatie en helderziendheid een serieus studieobject vormen. De auteurs bestuderen veelzeggende teksten van filosofen die tot nu toe weinig aandacht kregen. Ze laten zien hoe elk van deze denkers op eigen wijze een serieuze interpretatie probeerde te geven van zulke ervaringen, die op het eerste gezicht ons begrip te boven lijken te gaan.

Dr. Hein van Dongen is filosofisch consulent, docent en onderzoeker voor diverse instellingen en ook eindredacteur van het blad Prana. Prof.dr. Hans Gerding is directeur van het Parapsychologisch Instituut te Utrecht en bijzonder hoogleraar Metafysica in de geest van de theosofie aan het Instituut voor Wijsbegeerte van de Universiteit Leiden. Dr. Rico Sneller is universitair docent Wijsgerige ethiek aan het Leids Instituut voor Godsdienstwetenschappen.

Tegen de tijdgeest - Terugzien op een psychose. Egbert Tellegen - Huub Mous - Daan Muntjewerf Candide 2011

Als er sprake is van een psychose, staan patiënt én behandelaar voor een keuze: onderdrukken of verkennen. De gangbare opvatting in de psychiatrie is dat zo'n excessieve vorm van psychische turbulentie met alle middelen dient te worden bestreden en vooral met medicatie. Voor de inhoud en de context van de psychotische ervaring is in de behandeling doorgaans

betrekkelijk weinig aandacht. De drie auteurs ontkennen niet dat een psychose een afschrikwekkende ervaring kan zijn en mogelijk een lichamelijke oorzaak heeft. Zij gaan in hun bijdragen echter nadrukkelijk in op de inhoud en de maatschappelijke context van de psychose die zij op jonge leeftijd doormaakten. Hun verhalen laten geen ruimte voor een eendimensionale kijk op de complexe werkelijkheid van de psychotische ervaring. Wat het boek ook boeiend maakt is het gegeven dat door de secularisatie in de jaren zestig mensen in een geestelijk vacuüm of een psychose terecht kwamen, zoals Huub Mous dat bijvoorbeeld heeft ervaren. Hij citeert in dit verband Simon Vestdijk die erop wees dat met het verdwijnen van het christendom, er iets onvervangbaars voor de mensheid verloren zou gaan. Mous zegt ook dat het wegvallen van het geloof een leegte kan achterlaten die zich niet meer vult, een soort brandgat in het bewustzijn. "Vaak heb ik mij afgevraagd wat de betekenis is geweest van mijn psychotische waan. Wat hadden die beelden te betekenen die destijds in mijn hoofd opkwamen? Kwamen ze van elders of diep uit mijzelf? Zijn het brokstukken geweest van een eeuwige mythe, flarden misschien van oude archetypen, die altijd in de dromen van de mens heeft rondgespookt?" "Religieuze beelden en symbolen komen veelvuldig voor in de verbeeldingswereld van psychiatrische patiënten. De wereld van een psychose wemelt er zelfs van."

(vervolg op pagina 29)

De Veda's en het Goddeeltje

Aat-Lambèrt de Kwant

Bij het redigeren van *OHM-Vani*, het omroepmagazine van OHM, kreeg ik het boeiende artikel van drs. H. Rambaran, "ASAT, het 'goddeeltje'" onder ogen. Rambaran schrijft over de grote opwinding in de wereld van de natuurwetenschap. Onderzoekers van CERN, een onderzoeksinstituut in Genève, melden in december 2010 een doorbraak. Ze zouden op het spoor zijn van de bouwsteen van het heelal. Het gaat om het zogeheten Higgs-deeltje (Higgs-boson). Dat deeltje zorgt ervoor dat alle elementaire deeltjes bij elkaar worden gehouden en massa krijgen. Naar dat deeltje wordt al lang gezocht. Rambaran wijst erop dat in zowel de wetenschap als in de levensbeschouwingen wel eens het vermoeden werd uitgesproken over het bestaan van een 'iets', maar dat men verschillende wegen bewandelt om dat vermoeden te onderzoeken. Levensbeschouwingen gaan de spirituele weg op en wetenschappers maken gebruik van het experiment.

Hoezo wetenschap versus spiritualiteit?

Het vermoeden voor het bestaan van een nog onbekende 'missing link' ontstaat wanneer waarnemingen het resultaat van berekeningen op basis van bekende premissen niet ondersteunen. Neem het zogeheten Higgs-deeltje. Peter Higgs sprak bijna een halve eeuw geleden het vermoeden uit van het bestaan van een 'subtiel deeltje' dat aan subatomaire deeltjes massa zou geven. Daardoor kunnen de atomaire deeltjes zijn wat zij zijn en zich gedragen, zoals zij zich gedragen. Dit deeltje zou één van de elementaire bouwstenen van het universum zijn en wordt door velen ook wel het 'goddeeltje' genoemd. Na lang zoeken is in CERN onlangs enig teken van dit Higgs-deeltje (Higgs-boson) gevonden. Vervolgens (en dat is van belang!) wijst Rambaran erop dat binnen de vedische levensbeschouwing in het verre verleden de overtuiging is uitgesproken van het bestaan van het 'goddeeltje', 'tat', maar dat nooit het bestaan daarvan experimenteel aangetoond.

"In de Rig-veda zijn op diverse plaatsen vragen gesteld naar de oorsprong van het heelal en het materiaal waarmee het universum zou zijn opgebouwd. Rishi's, zieners, waren in de tijd dat de Upanishads en de Brahmanas verschenen, doordrongen van het idee dat het universum moet zijn voortgekomen uit het meest fijne wat er kan bestaan. Naar menselijke maten duidt men dat subtiele aan met 'asat' (Niet-Zijn), 'Niets' of actieve 'Leegte'. In filosofische verhandelingen komt dit idee ter sprake (zie onder meer 'Chândogya Upanishad 6,12',); een gesprek tussen vader Udâlaka en zijn zoon Shvetaketu:

Mijn zoon, laat mij de ware aard van het aldoordringend Ene-Zijn uitleggen:

v. Breng mij een vrucht van die waringenboom. mijn kind.

z. Hier is hij, vader.

v. Splijt haar open, mijn zoon.

z. Zij is open, vader.

v. Wat zie je van binnen?

z. Kleine zaadjes, vader.

v. Breek een daarvan doormidden, mijn zoon.

z. Ik heb hem opengebroken, vader.

v. Wat zie je van binnen?

z. Niets, helemaal niets, vader.

v. Waarlijk mijn zoon, uit die ijle essentie, die je niet ziet en niets noemt, komt de immense waringenboom voort.

Geloof mij jongen, die onzichtbare en ijle essentie, de ziel van het hele universum, dat is de werkelijkheid en dat ben jij ook in essentie. Tat-tvam-asi!"

Ik beweer niet dat de oeroude Veda's alle antwoorden geven. Wel hebben mensen sinds onheuglijke tijden nagedacht over de vraagstukken van het leven. Er zijn vele bronnen waar we uit we kunnen putten. De bron van de beschaving en wijsheid van de Veda's zijn daarvan de oudste en meest oorspronkelijke.

De oeroude mantra's waaruit de Veda's zijn samengesteld belichten alle denkbare gebieden van het leven tot in de kleinste details, waarbij het gaat om de principes en toepassingen van bestaan, leven en groei, die voor alle tijden hun waarde behouden. Het fundamentele uitgangspunt is dat alles voortkomt uit dezelfde universele bron, die zich zeer goed leent voor diepgaand onderzoek en praktische toepassingen voor het dagelijkse leven.

In de vedische wereldbeschouwing, zo zegt Rambaran, wordt het universum (de 'schepping') gezien als een manifestatie van het Ene (van 'asat' of 'aniha'). Hindoes kennen 'God' vanuit Zijn manifestaties. 'God' staat niet naast of buiten de 'schepping', maar is Zelf het heelal (geworden). 'God' gaf aan het heelal bestaan, zoals het Higgs-deeltje aan de subatomaire deeltjes massa zou geven.

Er is niets nieuws onder de zon

Nu zijn wetenschappers doorgaans op z'n zachts gezegd *not amused* als je ze hiermee confronteert. Ik zeg er meteen bij dat het natuurlijk hun taak is kritisch te zijn en te bevragen. De wetenschap is er niet voor om allerlei beweringen klakkeloos aan te nemen, maar in het geval van de Veda's en oude wijsheid zijn ze vaak bevooroordeeld. Het gaat hier immers om religie en dat is verdacht. Wie zich in de Veda's verdiept kan niet anders dan verwonderd zijn over de kennis waarover men al in lang vervlogen tijden beschikte.

Er is niets nieuws onder de zon.

Of 'asat' dan wel 'aniha' hetzelfde is als het ijle deeltje dat het Higgs-boson wordt genoemd, blijft ook voor Rambaran vooralsnog een vraag. Het gaat hem erom menselijke kennis wat te relativiseren. "De wetenschap mag zich verheugen in een enorme invloed, maar veel wetenschappers zijn ook bewust van hun beperkingen. Mystiek nodigt ons uit te schouwen voorbij alle vormen van kennis die niet ver genoeg gaan," zo zegt hij terecht.

In maart verschijnt het boek *Botsende wereldbeelden - Spiritualiteit versus wetenschap* van Deepak Chopra en Leonard Mlodinov. Beide auteurs voeren het debat over fundamentele vragen van het bestaan: hoe is het heelal ontstaan, waar komt het leven vandaan, is de natuur ontworpen of per toeval ontstaan? Chopra beweert dat er intelligentie schuilgaat achter het heelal en bij het ontstaan van het leven. De natuurkundige Mlodinov daarentegen zegt dat de wetenschap een rationele verklaring heeft voor het ontstaan van het heelal. Ik ben benieuwd naar de uitkomst van dit debat.

Het is goed dat die gevoerd wordt en het siert beiden dat ze het debat willen aangaan, maar ik weet nu al dat voor Skepsis-fundi's een dergelijke discussie niet hoeft, overtuigd als ze zijn van hun eigen gelijk. Het omgekeerde gebeurt ook. Dan gaan niet-materialisten een dergelijk debat ook uit de weg. Waarbij men dan gemakshalve vergeet dat het gegeven dat de aarde onherkenbaar is veranderd en we in vergelijking met zo'n tweehonderd jaar geleden nu in een 'science fiction' wereld leven, dit kon gebeuren ondanks de felle en onverdraagzame tegenstand van de geestelijke autoriteiten. De wetenschap kon opkomen ondanks het verzet van de kerken. De geestelijkheid heeft de mensheid vele millennia in duisternis gebonden en bood nutteloze kennis als de ultieme waarheid. Ze liet Giordano Bruno de marteldood sterven, koos de zijde van de rijken tegen de armen, van de onwetende en zelfgenoegzame mensen tegen de levendige en onderzoekende, kritische geesten. Ze moordde ook talloze andersdenkenden uit. Het is daarom te gemakkelijk te spreken van die vermaledijde materialistische wetenschappers.

Het is ook weer niet zo dat de wetenschap alle problemen kan oplossen zoals dat begin vorige eeuw nog gedacht werd. Veel wetenschappers (wellicht uit reactie op de stompzinige houding van de kerken in het verleden) wijzen al het geestelijke af in hun beperkte visie dat het enige dat we nodig hebt de wetenschappelijke methode zou zijn.

Materie is alles!

Het belang van dialoog

De felle aanval op het geestelijke heeft de laatste decennia aan kracht gewonnen. Dennett, Dawkins, Crick, Hofstadter en Pinker zijn de kampioenen van dit hedendaags materialisme, maar waarom maken we ons daar zo druk over? Graham Dunstan Martin zegt terecht: "Hoe nauwgezet de ziel wordt onderzocht des te meer licht erop wordt geworpen."

Daarom is het zo nodig wat mensen als Deepak Chopra en Leonard Mlodinov de moeite nemen met elkaar in dialoog te gaan en te blijven.

Dagblad Trouw vroeg eind vorig jaar of er nog taboes waren in de wetenschap? Jazeker, was het antwoord, "Er is een levensgroot taboe op spiritualiteit. Wetenschappers in Nederland zijn opvallend vaak atheïst en hebben opvallend weinig sympathie voor het 'ietsisme', de levensbeschouwing dat er 'iets' moet zijn tussen hemel en aarde."

Het is opmerkelijk dat wetenschappers toegeven dat ze 'nog geen vijf procent van de totale werkelijkheid in kaart hebben gebracht', maar dat dat kleine beetje wat ze wel weten voor een groot deel hun wereldbeeld bepaalt. In die vijf procent hebben ze alleen materie en materiële processen gemeten. Geen vonkje God, geen sprankje Geest, dus ook in die overige 95 procent niet, verwachten deze wetenschappelijke fundi's met wie vaak een gesprek onmogelijk is. Toen ik een van hen eens hierover wilde interviewen, zei hij dat het zonde van de tijd was om over dergelijke waanzin te spreken."

In hun boek *Wilde beesten in de woestijn - Filosofen over telepathie en andere buitengewone ervaringen*, wijzen Hein van Dongen c.s. erop dat wetenschappers 'paranormale ervaringen' nauwelijks serieus nemen. Vroeger was dat anders. Het concept 'paranormaal' bestond niet eens. Voor filosofen als Kant, Schopenhauer en Bergson waren het hooguit bijzondere, intrigerende ervaringen. William James, die een uitge-

breide studie maakte van spiritistische mediums, noemde ze 'wilde beesten in de filosofische woestijn'.

En ook Skepsis-fundi Jan Willem Nienhuys moet niets hebben van mensen die zijn mening niet delen. Hij had destijds ook de inmiddels overleden Ilja Maso, hoogleraar Wetenschapstheorie aan de Universiteit voor Humanistiek, onder uit de zak gegeven omdat die het had bestaan het boek *Onsterfelijkheid: van twijfel naar zekerheid* te schrijven. Dat was natuurlijk vloeken in de wetenschappelijke kerk.

Verheffend is het allemaal niet.

Wellicht dat Deepak Chopra zijn opponent ook wijst op die oeroude wijsheid uit de Veda's. De kennis van de vedische zienswijzen over het bestaan en de ontwikkeling van het menselijk bewustzijn was onmetelijk. Alle takken van moderne wetenschap en alle technologie, ja zelfs alle wereldgebeurtenissen, vinden hun uiteindelijke vervulling in het ontrafelen van de wijsheid van de Veda. Inzicht in de betekenis en praktische toepassing van de Veda's in het leven zal toenemen wanneer het menselijk bewustzijn zich verdiept.

Toch is het goed hierbij te bedenken dat zoals Krishnamurti zei, de waarheid 'land zonder paden' is. De oude wijsheid kan inzicht verrijken maar hetzelfde geldt voor de wetenschap.

Goed dat er behalve wetenschappers als Ervin Laszlo en McTaggart ook andere wetenschappers gaan inzien dat wetenschap versus spiritualiteit en religie ook weer zo'n dogma is dat we beter achter ons kunnen laten.

De vooroordelen de wereld uit, te beginnen in Nederland!

Lambert (Aat) de Kwant is freelance religiejournalist en verzorgt programma's voor OHM, de Hindoe-omroep. Via zijn bureau Quantum Research & Journalistiek is hij ook betrokken bij research voor andere organisaties en schrijft hij o.a. in bladen als Prana, Terugkeer en Koördanser. Hij is programmamaker bij Indigo Soulstation. (www.indiggosoulstation.nl). Hij organiseert symposia via de stichting Quantum Symposia. (www.quantumsymposia.nl). Hij verdiept zich ook in het fenomeen van de helen-de stem, geeft daar ook lezingen en workshops over E-mail: Lambert43@chello.nl

Literatuur

website: www.ohmnet.nl

Narada Kush, *De Veda's voor iedereen*, Saraswati 2011.

Deepak Chopra/Leonard Mlodinov, *Botsende wereldbeelden - Spiritualiteit versus wetenschap*, Kosmos 2012.

Graham Dunstan Martin, *De materialist*, Ankh-Hermes 2009.

Hein van Dongen, c.s., *Wilde beesten in de filosofische woestijn - Filosofen over telepathie en andere buitengewone ervaringen*, Ten Have 2011

* * *

'De werkelijke waarde van een mens wordt voornamelijk bepaald door de mate waarin hij zich van zijn 'ik' heeft weten te bevrijden.'

Albert Einstein

God en de Zwaartekracht

Johan Pameijer

Sinds kort heeft Nederland een correspondent in de ruimte. Met een snelheid van ruim 28.000 kilometer per uur danst het ruimtestation waarin hij verblijft rond de Aarde. Vanuit zijn positie gezien hangt onze planeet breed glimlachend in de fluwelen duisternis van het universum. Ondanks de gapende leegte en de intense stilte correspondeert André Kuipers, de Nederlandse astronaut, met het nieuwsgierige thuisfront. Zwevend bedient hij zijn laptop en wie goed kijkt kan de grijns op zijn gezicht zien als hij de vragen leest die naar hem zijn over geseind. Een van die vragen gaf mij aanleiding tot dit artikel: "Ben je daar in de ruimte God al tegen gekomen?" Of de vraag grappig is bedoeld of een bloedserieuze achtergrond heeft valt moeilijk te beoordelen, maar hij zette me wel aan het denken.

Wat gebeurt er namelijk met je bewustzijn als je daar zwevend in de kosmische leegte neerziet op een draaiende bol, waarvan je weet dat daar zeven miljard mensen krioelen tussen duizenden miljarden insecten, die het aardse ecosysteem levend houden.

Voordat een astronaut wordt weggeschoten ondergaat hij een intensieve voorbereiding, want op dit soort vragen moet hij een zinnig antwoord kunnen geven. Psychologische proeven zijn even belangrijk als lichaamstraining en technische kennis. Ver buiten het bereik van aardse omstandigheden kunnen er vreemde dingen gebeuren in het menselijk brein. Niet iedereen kan zomaar in de ruimte zijn stekje vinden. Maar Kuipers is een stabiel mens en zijn ontvullende antwoord op de vragen naar God zal zeker niet in ieders straatje passen. Het achterste van zijn tong zal hij zeker niet laten zien.

Een Akasha-ervaring

Een van zijn beroemde voorgangers, Edgar Mitchell, deed dat wel. Hij maakte deel uit van de Apollo 14-missie naar de maan en wandelde in februari 1971 ruim negen uur, zwaar ingepakt, op onze ijskoude satelliet. Na zijn terugkeer op de aarde ontving Mitchell meerdere eredoctoraten en hij werd zelfs voorgedragen voor de Nobelprijs van de vrede. De zesde bezoeker aan de maan onderging een diepgaande transformatie en daar maakte hij nooit een geheim van. *"Iedereen die een ruimtereis heeft gemaakt en daarbij terugkeek naar deze schitterende, blauw-witte haven van aardse leven, heeft zich vol ontzag afgevraagd wat eigenlijk de implicaties zijn van het bestaan van levende wezens op een eenzame planeet, rondcirkelend in het zwaartekrachtveld van een doorsnee-ster, waarvan er miljarden in ons sterrenstelsel bestaan. Hoeveel andere planeten met leven zijn er nog meer rond deze sterren?"*

Edgar Mitchell vlak voor zijn reis naar de maan in 1971

Edgar Mitchell, die de intuïtie in verband brengt met een kwantumsprong, beleefde daar op de maan een, wat hij noemde, *Akasha-ervaring*. Akasha, de Indische benaming voor het allesomvattende elektromagnetische nulpuntveld in het gehele universum, bewerkt een alle grenzen en beperkingen vervagende bewustzijnsverruiming. Wat Mitchell in de ruimte ervoer lijkt op een bijna-doodervaring. Na deze bijzondere losmaking uit het waakbewustzijn is de

wereld niet meer dezelfde als voorheen. In zijn eigen woorden verandert het bewustzijn na blootstelling aan een adembenevende ervaring als de bijna-dood of het aanschouwen van onze planeet als een lichtende bol in de zwarte ruimte, ingrijpend.

"Het effect van zulke Akasha-ervaringen is grotendeels onomkeerbaar. Het gevoel van ontzag, innerlijke vrede, welzijn en gelukzaligheid dat met zo'n ervaring gepaard gaat, maakt het ons onmogelijk om nog langer geweld, conflicten en disharmonie te accepteren als toelaatbare gedragingen op het persoonlijke, sociale en culturele vlak. Alle bedenksels die ons verstand tot dan toe heeft gegenereerd om dergelijke gedragingen te rechtvaardigen, te rationaliseren of door de vingers te zien, zijn geen opties meer."

De kracht van de Ongrond

Was Edgar Mitchell God daarboven tegengekomen? Het antwoord vloeit uit de pen van Lynne McTaggart, schrijfster van de bestseller 'Het Veld'. Nee, hij had niet Gods aangezicht aanschouwd. Het leek hem geen religieuze ervaring van de bekende soort, als een verblindende epifanie of euforie, door de oosterse religies vaak omschreven als "extase van eenheid". Het was alsof Ed Mitchell in een enkel ogenblik de Kracht had ontdekt en gevoeld. De Kracht of, zoals de Vlaamse mysticus Erik van Ruysbeek zegt: 'de Ongrond', is de ondefinieerbare drager van het ondoorgroendelijke krachtenveld dat wij in arren moede "de ruimte" noemen.

Edgar Mitchell op latere leeftijd

Doorgaans zijn astronauten degelijk opgeleide wetenschappers, technici die zich nimmer overgeven aan 'mystiek gebazel', maar Mitchell kwam er openlijk voor uit dat de tijdloze ruimte hem meer had gedaan dan menig collega van hem zou durven toegeven. Plotseling waren zijn ogen geopend en staarde hij niet meer in skeptisch ongeloof naar de buitenzintuiglijkheid van sommige onverklaarbare verschijnselen. Tegen de peilloze achtergrond van de ruimte

had Mitchell het respect ontvangen voor de mystici van de aardse wereld. In hem ontwaakte de filosoof en hij groeide uit tot een ontdekkingsreiziger van de ziel.

Eenheid van het Al

De lichtheid van God ervoer hij in de veerkracht van de maanbodem. Dansend als een luchtballon overbrugde hij de vertekende afstanden in het dorre maanlandschap, waar licht en schaduw messscherp tegen elkaar afsteken. Iedereen die de beelden van

de maanwandeling nog op zijn netvlies heeft moet de betrekkelijkheid van aardse wetmatigheden inmiddels wel inzien. De Aarde is een planeet met een eigen tijd, een eigen ruimte, een eigen zwaartekracht en een eigen bewustzijn. Op enkele honderden kilometers buiten de dampkring is alles anders. Dat moet de meest verstokte scepticus wel aan het denken zetten. Elk van de vele triljarden hemellichamen in het onmetelijke universum heeft zijn eigen wetten en de ruimte ertussen bevat de psychische sfeer, die Mitchell tot beslissende inzichten bracht.

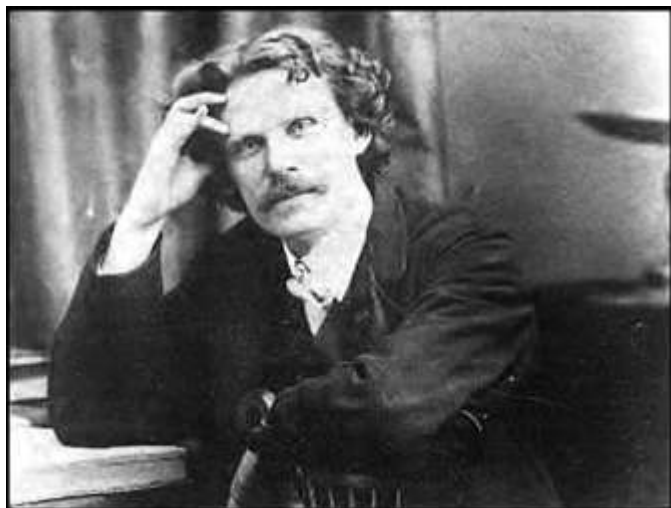
“Er leek hier een gigantisch krachtveld te bestaan dat alle mensen met hun intenties en gedachten, met elkaar en met iedere dierlijke of onbezielde vorm van materie van alle tijden verbond. Alles wat hij deed of dacht zou invloed uitoefenen op de rest van de kosmos, en omgekeerd zou iedere gebeurtenis in de kosmos een effect hebben op hemzelf. De tijd was slechts een kunstmatig bedenkfel en alles wat hij had geleerd over de kosmos en de afgezonderdheid van mensen en dingen leek verkeerdt. De natuurlijke intelligentie die al miljarden jaren had bestaan en die de moleculen van zijn wezen hadden gevormd, was ook verantwoordelijk voor de reis die hij nu maakte.”

In de ruimte, ver verwijderd van zijn thuisplaneet, beleefde Edgar Mitchell en met hem alle andere astronauten de eenheid van het Al. Van meerdere reizigers in de ruimte is bekend dat zij zich op slag bekeerden tot de spiritualiteit. Niet louter hun gewicht was spectaculair verminderd, ook in hun brein heerste een ongekende lichtheid.

Levitatie

Sinds Newton de wet van de zwaartekracht had ontdekt leverde de hele wetenschap zich gewichtig over aan de zwaarte van het stoffelijke bestaan. Maar in 1868 zweefde onder wetenschappelijke controle een mens een raam uit om een ander raam weer binnen te zweven en daar in de kamer op zijn pootjes te landen. Deze man heette Daniel Douglas Home en de toeziende geleerden waren gelauwerde natuurkundigen die tot hun verbazing zagen dat een mens de zwaartekracht kan negeren.

Home is een klassiek geval in de parapsychologie. In zijn tijd gold hij als een vermaard medium, dat talrijke onderzoekers verbijsterde met trucs die geen trucs bleken te zijn. Home kon nooit op enige vorm van bedrog worden betrapt, ondanks geraffineerde controlemaatregelen. Het verschijnsel “levitatie” baarde zoveel opzien dat Elseviers encyclopedie van de parapsychologie er over rapporteert.

Daniel Douglas Home, misschien wel het krachtigste medium aller tijden

Levitatie is een geheimzinnig fenomeen. Mensen zweven gewichtloos en zonder enig houvast rond. De beroemde Tibet-reiziger Alexandra David Neel zag met eigen ogen hoe monniken in lotuszit van de eeuwige sneeuw werden opgetild zonder dat er een hand aan te pas kwam. Teresa van Avila, de Spaanse karmelietes, die een westerse variant van de Tibetaanse chakraleer praktiseerde, raakte tijdens meerdere meditatie het contact met de vloer kwijt. Hoewel haar medezusters haar naar de grond probeerden te trekken zweefde ze meters hoog door de kloosterruimten. Ook van moderne mediums worden levitatie gemeld. Zie hieronder een *infraroodfoto* van de levitatie door medium Colin Evans, in 1938. De levitatie vond plaats in vrijwel volledige duisternis, vandaar dat het publiek niet opkijkt. De infraroodcamera legde het echter wel vast.

Tegenwoordig wordt aan levitatie weinig aandacht meer besteed, maar dat past geheel in de geest van onze materialistische tijd. Gewichtloosheid lijkt te horen bij een verhoogde staat van bewustzijn, maar omgekeerd wekt een verhoogde staat van bewustzijn de gewichtloosheid op. De menselijke geest houdt zich niet bezig met fysieke wetten, maar gaat zijn eigen ondoorgrondelijke gang. Dat wisten de auteurs, die een soort biografie van Jezus noteerden maar al te goed. Wie de verhalen van de Bijbelse verslaggevers op de voet volgt zal subtiele aanwijzingen aantreffen waaruit blijkt dat Jezus de zwaartekracht had overwonnen.

Jezus steeg op

Iedereen herinnert zich de doopsce, zoals Mattheus die beschreef in zijn derde hoofdstuk. *“Terstond nadat Jezus gedoopt was STEEG hij OP uit het water. En zie, de hemelen (let op het meervoud, JP) openden zich, en hij zag de Geest Gods neerdalen als een duif en op hem komen.”* Waarom zou de schrijver zo zorgvuldig voor de term ‘opstijgen’ gekozen hebben en niet voor het meer gebruikelijke ‘hij kwam overeind’ of ‘hij richtte zich op uit het water’? De auteur van het Mattheus evangelie, die zo’n veertig jaar na Jezus schreef, kende de occulte wet van gewichtloosheid omdat geestelijk bewuste mensen niet door zwaarte belemmerd konden worden.

Verderop in het verhaal ‘leidt’ Jezus drie van zijn vertrouwelingen een hoge berg op, waar hij totaal van gedaante verandert. Jezus vertoonde zich aan zijn discipelen in zijn lichtlichaam in gezelschap van de inwijdende meesters Elia en Mozes. Johannes, Jacobus en Petrus waren gespieerde kerels, gewend om ladingen vis uit het water op te trekken. Het zou in de lijn der verwachting kunnen liggen dat zij zonder hulp de steile berg konden bestijgen, maar nee, de tengere Jezus leidde hen. Daarmee geeft de auteur het spirituele karakter van de on-

derneuring in een geraffineerde woordkeus aan. De gedaante-
verandering van Jezus is duidelijk een metafoor voor een in-
tense bewustzijnsmutatie, waarvoor de drie dappere discipelen
diep wilden buigen.

De man van licht

Verderop in het verslag wandelt Jezus op het water zonder
weg te zinken, terwijl Petrus, de rots, spartelend naar een
steunpunt zoekt in de rollende golven die hem gulzig willen
verzwelgen. In een andere situatie berijdt de “man van licht”
een ezelin en haar veulen als een onmiskenbare aanduiding
van zijn geestelijke verlichting, die hem sterker maakt dan de
vruchtbaarheid van het lichamelijke. Al deze metaforen leiden
naar de dramatische kruisigingscène, het ultieme symbool van
een verhoogd bewustzijn. Het meest vermaarde verhaal uit de
wereldliteratuur stelt in een vroeg stadium van onze geschie-
denis op een navrante manier het verschil tussen de misleiden-
de benaauwenis van het materialistische denken tegenover de
overweldigende bevrijding van de ziel aan de orde. De spre-
kende Jezus aan het kruis is geenszins het stervende slachtof-
fer van een peloton beulen. Lichtend rijst hij boven zijn kwel-
geesten uit en zijn mond spreekt teksten die de wereld over
gaan. De zeven tekens bij zijn sterven (Matt. 27) volgen de
zevenvoudige ontwikkelingsweg van de ziel en zijn verrijzenis
verklaart de dood tot een inwijding van het ware leven.

De dubbelganger

Bijna onopvallend vertelt de evangelist dat geen mens een al-
leenganger is. Zijn geestelijke evenbeeld vergezelt hem in de on-
zichtbare wereld op al zijn tochten door de krochten van alledaag-
se bekommernis. Bij zijn arrestatie in de hof van Gethsemane
vlucht een anonieme jongen als een windvlaag weg, de achtervol-
gers achterlatend met zijn kleed in hun handen. Voor Pilatus
krijgt Jezus gezelschap van ene Barrabas, wiens naam ‘toevallig’
ook nog “Zoon van de Vader” luidt, terwijl Jezus gekend wordt
als de Zoon van de Vader. Op de stijgende bergweg naar Golgo-
tha draagt niet Jezus het loodzware kruishout, maar een vreemde
dubbelganger met de naam Simon van Cyrene. Aan het kruis
krijgt Jezus gezelschap van een ‘goede’ en een ‘slechte’ misdadi-
ger, van wie de ‘goede’ met hem in het paradijs zal zijn. Ten slot-
te treffen twee voorbijgangers op de weg naar de genezende
bronnen van Emmaus, een metgezel in wie zij aanvankelijk Jezus
niet herkennen. Een van de twee blijft anoniem. Hij zegt geen
woord en speelt in de hele anekdote geen enkele rol. Hij lijkt een
overbodig element, ware het niet dat deze anonieme figuur net als
de vluchtende jongen, Barrabas, Simon van Cyrene en de goede
misdadiger, het beeld is van ons aller onzichtbare dubbelganger,
die ons op ons levenspad vergezelt. Deze figuren vertolken dat
aspect van ons bewustzijn, dat bij Edgar Mitchell ontwaakte toen
hij in de ruimte zweefde en dat het medium Daniel Home onder-
steunde op zijn zweefvlucht van raam naar raam.

Piekervaringen

Het is in hoge mate merkwaardig dat geen van de vier evange-
liën de hemelvaart noemen. De vermeende schrijver van de
Handelingen der apostelen, de evangelist Lucas, begint zijn
verhaal er juist mee. De onmiskenbare allegorie werpt licht op
onze eigen geestelijke epifanie. Kort voordat hij opsteeg horen
we Jezus tot zijn discipelen zeggen: “Gij zult kracht ontvan-
gen wanneer de heilige Geest over u komt.” In de taal van die
tijd duidt dat op de geestelijke verlichting, die Mitchell in de

ruimte ervoer en waarop enkele kortstondige piekervaringen
licht werpen. Een verstokte atheïst en overtuigd materialist had
zo’n ervaring en bood die ter onderzoek aan een team van de
Oxford University aan.

*“Het was alsof mijn geest grenzen had doorbroken en zich
bleef uitbreiden totdat hij versmolt met het universum. Mijn
geest en het universum verenigden zich. De tijd hield op te be-
staan. Alles was een en alles was in een toestand van onein-
digheid. Het was alsof ik tegen wil en dank rechtstreeks werd
blootgesteld aan een eenheid in mijzelf en de natuur in haar
geheel. Ik leek met een ander gezicht in een andere wereld te
‘zien’.”* In een commentaar bekende deze rapporteur eerlijk
hoezeer de ervaring hem raakte. *“Het gaf een nieuwe wending
aan mijn perspectief en was op allerlei manieren een verrij-
king en verruiming van mijn bewustzijn. Maar het stelde mij
ook voor een raadsel – het soort raadsel dat je alleen kunt
proberen op te lossen als je je scherp bewust bent van het fei-
telijke mysterie van de schepping. In die zin zou ik mijn erva-
ring ‘religieus’ kunnen noemen.”* Kennelijk ontving deze er-
vaarder de kracht toen de heilige Geest over hem kwam.

Pinksteruitstorting

Diezelfde heilige Geest veroorzaakte de Pinkster-uitstorting.
Iedere aanhanger van welke religie dan ook verstond de taal
van de geest. Tongen van vuur ontstaken de zielen in een le-
vendig enthousiasme. Een rijke beeldentaal vloeide uit de pen
van onze scribent. De schrijvende geneesheer Lukas liet zich
helemaal gaan, nu de geest ook hem in zijn greep had. In het
Pinkstermysterie schonk de traditie ons een vitaliserend ver-
haal, dat pas in de tegenwoordige tijd een rationele evenknie
heeft gekregen.

Edgar Mitchell ervoer wat het betekende om in de geest te
drijven. Hij onderging dit voorrecht dankzij het fenomeen van
de ruimtevaart. Maar de *Religious Experience Research Unit*
uit Oxford meldt een pinksteruitstorting uit ons eigen turbulen-
te tijdsbestek. Niet afkomstig van een vrij zwevende astronaut
in de eeuwige wereldruimte, maar van een ontspannen wandel-
laar in een Londense winkelstraat. Gedurende ongeveer tien
minuten beleefde hij de gewichtloosheid van de geest. Zijn
verslag aan de onderzoekers van Oxford University is de ulti-
me Pinksterboodschap voor deze tijd.

*“Ik onderging fantastische ervaringen, die meestal onge-
veer tien minuten duurden. Wanneer ik door een straat liep ver-
anderden de dingen plotseling voor mijn ogen en werden
ongelooflijk mooi en echt. De dingen die de wetenschap zegt
over lichtgolven en geluidsgolven, zwaartekracht, atomen en-
zovoort, waren plotseling helder en begrijpelijk. Dat gold ook
voor passages uit de bijbel, waarvan tot dat moment de bete-
kenis me was ontgaan. Kleuren waren adembenemend mooi,
alles had betekenis en alles en iedereen was EEN. Niet alleen
alle mensen, maar alle dieren, planten, stenen, alles behoorde
tot die eenheid. De opvatting dat alleen mensen een ziel heb-
ben bleek volkomen onzinnig. Tijd zoals wij die kennen bestaat
niet. Alles wat er is, is er altijd geweest, is er nu en zal er ook
altijd zijn. En wij zijn hier en nu in de eeuwigheid.”*

Johan Pameijer (Amsterdam, 1930), gepensioneerd kunstredacteur,
vrij-katholiek priester, is auteur van een flinke reeks boeken op christe-
lijk esoterisch, gnostisch en algemeen spiritueel vlak; zie www.vkk.nl
(bij kerkgemeente Raalte). Hij is nog steeds werkzaam als auteur van
zulke boeken, en met het geven van lezingen.

* * *

Boek van het Eeuwige Leven

Voorpublicatie met instemming van de uitgever Ankh-Hermes

Willem Glaudemans

Inleiding

De Hemel is geen plaats, en evenmin een toestand. Het is louter een gewaarzijn van volmaakte Eenheid. (Een Cursus in Wonderen, T18.VI.1:5-6)

We zijn in onze samenleving de kunst van het sterven kwijtgeraakt. We zijn kennis verloren over het leven na de fysieke dood. Deze twee feiten houden onmiskenbaar verband met elkaar. We hebben de dood verbannen naar de randen van ons bewustzijn als een nare bijkomstigheid, waaraan je tijdens je leven liever geen aandacht schenkt. En daarmee hebben we ons ook de zuiverende invloed ontzegd die de dood op ons huidige leven kan uitoefenen. Je gaat hier en nu bepaald anders leven, als je weet wat er na de dood gebeurt. Doordat we niet meer weten wat ons aan gene zijde van de sluier te wachten staat, bereiden we ons er niet op voor en richten we ons leven er ook niet naar in. We zijn bang voor de dood. Dat kan betekenen dat we de dood ontkennen, dat we het idee van een leven na de dood als onzinnig van de hand wijzen, dat we ons er helemaal niet mee bezig willen houden, laat staan ons ervoor klaar maken. En zo leven we in onwetendheid verder, met angst, met ontkenning, en zonder een schitterend vooruitzicht.

En toch is het simpel. Het eigenlijke sterven is in zichzelf simpel en pijnloos, niet moeilijker dan het uitdoen van een jas, of het ontwaken uit een droom. Alleen als we ons verzetten, ondergaan we een doodsstrijd, en worden de momenten vóór het sterven lastig en pijnlijk. Dankzij kennis van het leven aan de andere kant van de sluier, is het niet meer nodig bang te zijn, of een doodsstrijd te leveren. Ieder heeft de mogelijkheid in rust en vrede deze doorgang te maken, zowel bij een plotse lings sterven als bij een langdurig ziekbed. Een goede voorbereiding is het hele werk.

Er is aan gene zijde alleen maar liefde die ons opvangt en omhult. Dat is wat mij het meest ontroerd heeft bij het schrijven van dit boek en de inzichten die ik kreeg: de aanwezigheid van zoveel begeleiding en immense liefde bij elke stap, bij elk aspect, in elke lichtsfeer weer. Wanneer we dat weten, hoeven we niet meer bang te zijn. We kunnen er nieuwsgierig naar uitkijken en ons er in vrede aan overgeven. Het is niet langer een geheim, de sluier is dun geworden en de poorten staan open, alle benodigde kennis is langs vele wegen voor ons beschikbaar.

Voor het schrijven van dit boek heb ik van al die wegen gebruik kunnen maken. Er zijn talrijke boeken verschenen over bijna-doodervaringen, over uittredingen en reizen buiten het lichaam, over mensen van wie een gestorven geliefde hen liefdevol vertelt hoe het er aan gene zijde uitziet. Daarnaast

zijn er de vele doorgevingen aan mediums, de oude gnostische en hermetische geschriften over hemelreizen, de visioenen van mystici en zieners, en een grote hoeveelheid oude en jonge esoterische kennis. Ook is er wetenschappelijk onderzoek gedaan naar verschillende bewustzijnstoestanden, die frappante overeenkomsten vertonen met de verschillende dimensies aan gene zijde. De meeste van deze verschillende, onafhankelijke bronnen bevestigen elkaar wederzijds, het verhaal vertoont grotendeels één lijn. Dat verleent het betrouwbaarheid. Maar dit alles betekent niets, als het niet van binnen ergens resoneert. Ik ging steeds meer aanvoelen wanneer zich onmiskenbaar waarheid aan mij openbaarde, en dat innerlijk weten is mijn uiteindelijke richtsnoer geweest. En dan was mijn ervaring dat zo'n nieuw inzicht zich steeds volkomen logisch en vanzelfsprekend in het geheel voegde.

Ik ben van jongs af aan nieuwsgierig geweest naar de dood en het leven daarna. Ik weet nog dat ik als tiener een boek las over een heilige sadhoe die de hemel kon zien en daar verslag van deed. Ik was dagenlang ondersteboven, vol verwondering en vreugde, ik was boven mezelf uitgetild, in een andere bewustzijnstoestand, die me troost gaf en me ook déze wereld heel anders liet zien. Zo'n piekervaring heb ik door de jaren heen nog diverse keren gehad bij het lezen van andere boeken die authentieke ervaringen aan gene zijde van de sluier beschreven. Ik zie het nu zo dat mijn ziel hierdoor telkens werd aangeraakt en ging trillen, en er iets in mij steeds verder openging dat al heel lang lag te wachten, een lichtzaad dat langzaam tot bloei kwam. Toen ik een jaar of 16, 17 was maakte ik vaak lijstjes van de boeken die ik later wilde schrijven, daar stond stevast op: Hemelboek. Die belofte doe ik nu na veertig jaar gestand. Het was een onvermijdelijkheid.

En tegelijk een onmogelijke opgaaf. Iets beschrijven wat volgens veel mensen niet bestaat (maar dat doet alle fictie). Iets beschrijven wat niet in woorden is te vatten (maar dat doet alle poëzie). Iets beschrijven waarvan we volgens velen niets kunnen weten, omdat er nog nooit iemand is teruggekeerd uit de dood.

Mijn kinderen zeiden: 'Pa, hoe kun je daar nu over schrijven, je bent er toch niet geweest?!' Het is inderdaad een onmogelijkheid als je er zo naar kijkt. Maar het is niet waar dat je er nooit geweest bent. Je bent er zelfs vaker en veel langduriger geweest dan hier op aarde. Die kennis ben je vergeten toen je incarneerde, en hoeft slechts op de juiste tijd opnieuw te worden wakker geroepen.

En er is nog iets wat het tot een moeilijke onderneming maakte. Ik heb tijdens mijn onderzoek naar gene zijde al snel begrepen dat iedere ziel in de eerste lichtsfere precies te zien

krijgt wat zij gelooft of voor waar houdt, of wat tot haar cultuur behoort. Dat is uiterst liefdevol, want ieder wordt zo meteen gerustgesteld, hij komt altijd terecht in een omgeving die hij zonder angst kan verstaan. Maar dat maakt het ook lastig er een eensluidende beschrijving van te geven. Dat is op zich nog overkomelijk, maar wezenlijker vond ik het principiële punt van beïnvloeding. Er zit een zeker risico aan om deze reisgids te bieden, omdat het de beleving aan gene zijde bepalen kan, omdat je immers steeds eerst krijgt wat je verwacht. Dat moest worden afgewogen tegen het feit dat er nog maar amper kennis over het leven na de dood is, en dat mensen zich zodoende niet of nauwelijks kunnen voorbereiden op de zo belangrijke ervaring die hun leven bekrout.

De Ouden zagen het belang hiervan ook in en schreven een Dodenboek of een *Ars bene moriendi* (de kunst om goed te sterven) met uitgebreide instructies aan de ziel hoe zij de generzijdse valkuilen moest vermijden. Maar de overgeleverde beelden uit de oude culturen en religies, die bedoeld waren voor de mensen van die tijd en plaats en die vaak alleen aan ingewijden bekend waren, kunnen wij niet meer rechtstreeks begrijpen. Het is niet onze taal. Daarnaast doen er veel misverstanden en halve, of verdraaide waarheden de ronde over het doorgaan van het leven over de grens van de dood. Er is voor deze tijd, voor deze cultuur, geen universeel Dodenboek, geen nieuwe thanatologie (leer over de dood). En er is wel behoefte aan, alleen al vanwege het simpele feit dat we allemaal eens zullen sterven, en onze cultuur daartoe geen heldere handreikingen meer biedt.

En dat doet de bestaande literatuur over het leven na de dood ook nauwelijks. Dit komt vooral doordat de inhoud van de meeste boeken en verslagen (ik schat zelfs zo'n 90%) afkomstig is uit die eerste astrale sfeer die zich vormt naar ieders verlangen – en daarbij ook nog eens van deze kant wordt ingevuld door onze blik (ik las in een Amerikaans boek dat volgens de schrijfster in de tempels aan gene zijde uitsluitend beroemde Amerikanen les geven ...). Dit betekent dat er veel uiteenlopende en tegenstrijdige berichten zijn, veel rijp en groen door elkaar, en ook rechtstreekse fantasieën, verzinsels en astrale grappenmakerij. Voor een onervaren lezer is het uiterst verwarrend, en bijzonder lastig om hieruit waarheid te destilleren, wanneer hij met zo'n veelheid aan vormen wordt geconfronteerd. Ik heb er daarom van afgezien mij te wagen aan veel concrete beschrijvingen, en als ik dat wel moest doen, bied ik een waaier aan mogelijkheden. Liever til ik het naar een universeel niveau en geef ik de achterliggende principes, zodat ieder de vrijheid heeft zelf zijn eigen beelden te vormen.

Er is veel geschreven over de stadia van de aanloop tot de dood, de worsteling, het verzet, de ontkenning en uiteindelijk de overgave. Dit boek begint daarna. Het beschrijft de reis van de ziel vanaf het moment dat zij het lichaam verlaat en via een tussensfeer waar zij haar leven overziet, naar de eerste lichtsfeer gaat, waar zij haar dierbaren ontmoet en een woning krijgt om zich verder te ontwikkelen. Hier stoppen de meeste boeken over het leven na de dood. Maar na deze zijn er nog meer lichtsferen, die de ziel steeds verder brengen in de richting van haar ware Thuis bij God. Over dat laatste valt met geen woord meer iets te zeggen, en het wordt ook hier slechts aangeduid. Maar de weg erheen blijkt beschreven te kunnen worden als een inwijdingsweg, of als stadia in bewustzijns-groei. Het was voor mij een wonderlijke ervaring te ontdekken

dat het hele verhaal in essentie hierop neerkwam en zich hierin opende. En achteraf bezien was het misschien vreemd geweest als het *niet* zo was. Dus uiteindelijk gaat dit boek verder dan een beschrijving van sterven en het leven na de dood. Het werd een beschrijving van de bewustzijnsontwikkeling die iedereen eens doormaakt.

Het woord God is gevallen. Dat behoeft een korte noot. We gebruiken het woord God hier als de Bron van alle Schepping, als de Ene in wie het Al verblijft, als de Eenheid van Liefde en Licht, als het grote scheppende Bewustzijn dat in alles is, als Al-dat-Is. Wanneer je moeite hebt met dit woord, vanwege oude associaties, voel je dan vrij om een ander woord te gebruiken dat jou beter past, of om je oude associaties te helen. Evenmin heeft God een geslacht volgens mij, mannelijk noch vrouwelijk, al verwijs ik wel met het taalkundig correcte *hij/hem/zijn* naar Het. (Naar de ziel verwijs ik om dezelfde taalkundige reden met vrouwelijke voornaamwoorden). En je hoeft ook niet in God te geloven om baat te hebben bij dit boek. Je loopt hooguit het risico dat je na het lezen hiervan wel weet dat er een God is.

Elk boek over de hemel heeft altijd gelijk. Omdat het beschrijft wat je te wachten staat en je aan gene zijde immers krijgt wat je verwacht. Zo is het een self-fulfilling prophecy. In die zin kan geen schrijver over de hemel het ooit fout doen. (Al geldt dit vooral voor de eerste astrale sfeer en niet meer voor de universele lichtsferen daarna.) Tegelijk laat dit wel zien hoe belangrijk het is je gedachten over het hiernamaals helder en positief te houden terwijl je nog hier bent. Als je dat wilt, kun je dit boek daarvoor gebruiken en je zo voorbereiden op wat eens een onvermijdelijkheid zal zijn. De hoop is dat je hierdoor uitkomt op een hoger lichtniveau, en geen genoegen neemt met de eerste astrale sfeer alsof dat de gehele hemel is.

Bij het schrijven ervoer ik bij elke overgang naar een volgende sfeer dat er een duidelijke grensmarkering was die ik door moest gaan. Ik zat soms te kloppen op een gesloten muur en kon niet verder schrijven, tot ik er de volgende dag opeens doorheen was en er binnen kon gaan, en een totaal andere energie en atmosfeer ervoer. De ene sfeer moest goed afgerond zijn, voor ik de volgende kon betreden. Uiteindelijk niet verwonderlijk, omdat het over stadia in bewustzijns-groei gaat. Vermoedelijk zal het de lezer ook zo vergaan. Dus is het volgende aan te raden: lees een sfeer, laat hem een tijdje op je inwerken en kijk wanneer je verder kunt, ook al duurt dat misschien enkele weken of langer.

Wat hier volgt is zoals ik de hemel zie. En ik wil me bij voorbaat verontschuldigen voor de fouten die ik zeker gemaakt zal blijken te hebben in de beschrijving (ooit kan ik misschien vanaf gene zijde nog wat aanvullingen doorgeven ...), en me excuseren dat het me niet gelukt is zoiets groots in beperkte woorden en beelden te vangen. Dus als je daar aankomt, zal het vele, vele malen glorieuzer en heerlijker zijn dan ik hier in de verste verte kan beschrijven. Maar dat is altijd het geval met een reisgids: de ervaring zelf is altijd grootser dan de beste beschrijving, de maaltijd altijd smakelijker dan het menu, de muziek fantastischer dan de partituur. Vergeet dus de reisgids en heb een goede reis. En bedenk bij alles wat je leest vooral dit: je hoeft niets te leren of aan te nemen van wat je hier leest. Maar je kunt met behulp van dit boek je misschien wel herinneren wat je al heel lang weet.

Proloog

*We zijn onsterfelijke wezens,
de dood kan ons niet vernietigen.
We zijn als geest door God geschapen,
vanaf het begin. We zijn, net als God,
van liefde en licht gemaakt, dus eeuwig,
want God kan alleen maar scheppen als zichzelf.
We leven voor altijd tot grotere
bewustwording van de Ene.
Eerst vallen we als licht door sluiers heen
en verdichten tot stof, vergeten onze afkomst
en ons wezen, en dimmen ons licht.
We incarneren, worden vlees, en denken
dat we niets meer zijn dan een lichaam
in een stoffelijke wereld.
We vergeten God, we vergeten onze
afkomst, we vergeten onze ziel.
Maar wanneer we het lichaam tijdelijk weer
afleggen, krijgen we weer herinnering,
leven we bewust in het licht.
En deze lichtervaring tilt ons op
en laat onze ziel zingen.
Totdat we weer incarneren,
opnieuw een stoffas aantrekken,
weer vergeten wie we zijn en wie God is.
En dit honderden malen.
En in al die honderd maal ontwaken we hier
op aarde langzaam tot de herinnering van
wie we zijn, zodat we dit uiteindelijk
in de stof kunnen leven en zo
de wereld vergeestelijken.
Steeds meer staan we ons licht toe
door ons heen te schijnen, en wordt
onze persoonlijkheid doordrenkt van onze ziel.
En in al die honderd maal klimt onze ziel
in de lichtsferen ook steeds meer op
naar haar Zelf, naar God.*

*En als we totaal van licht zijn in de stoffelijke
wereld, stralen we die eenvoudig weg,
en zien we dat ze al die tijd een illusie was,
waarop we ons levensverhaal
projecteerden en uitspeelden.
Dan leggen we het lichamelijke leven af
en treden voorgoed toe tot de sferen van licht
waar we al die tijd al verbleven als het Zelf.*

*En bij onze schepping heeft God onze ziel
drie lichtwoorden meegegeven die we
in alle levens, in alle dimensies meedragen
en tot ontwikkeling brengen.*

*Deze lichtwoorden zijn zaden die in je ziel
zijn geplant, en zich over alle levens heen openen.
Leven na leven wordt als parel aan deze drie draden
geregen: je missie, je getransformeerde pijn,
je talenten, de omstandigheden
van je geboorte en je dood.*

*En zo worden de drie lichtwoorden van God nu
de grote lichtstralen waarin je ziel zich ontvouwt
en medeschepper wordt van het universum.*

Willem Glaudemans (1954): Studeerde Nederlandse Taal- en Letterkunde in Utrecht, promoveerde op een proefschrift over de literatuuropvattingen van Willem Frederik Hermans. Meteen na zijn promotie begon hij met het vertalen van spirituele boeken. O.a. de vertaling van de gnostische en vroegchristelijke teksten, de *Nag Hammadi-Geschriften*, en hij voerde het eindredacteurschap van de vertaling van *Een cursus in wonderen*. Twee grote projecten, waarna hij zelf weer ging schrijven, sprookjes, gedichten en een boek over vergeving. Hij ontwikkelde het Talentenspel.

* * *
*

Achtergronden van mijn besluit tot de doop

Ellen J. van Dijk

Binnenkort word ik gedoopt en ik realiseerde mij dat het misschien leuk is om iets hierover te schrijven. Tegelijk realiseer ik mij dat schrijven niet mijn sterkste kant is. Mijn kracht zit meer in het intuïtieve, het delen van mijn ervaringen en mij van daaruit met anderen te verbinden. Het hiernavolgende is wat er kwam en ontstond. Een aantal fragmenten uit mijn dagboek dat ik eind 2010 ben gestart met als intentie echt te gaan leren leven vanuit een open hart. Ik heb mij geprobeerd te beperken tot het beschrijven van mijn ervaringen in relatie tot de Vrij-Katholieke Kerk in Den Haag.

Eindelijk thuis!

Alles valt op zijn plek. En door de verbinding die ontstaat, in mij, ontstaat er een andere dimensie, waarin alles liefde is, energie. Waarin alles een bijzondere gloed, glans en licht krijgt.

November 2010 begin ik een dagboek en schrijf als motto: leren leven vanuit mijn open hart! Steekwoorden: energie, hart, verbinding, liefde en essentie. De pijn en strijd om er te mogen zijn en te zijn zoals ik ben. Thuiskomen: letterlijk en figuurlijk. Verbinding toelaten dus ook voelen. Als enige doel stel ik het mij herinneren wie ik ben. Mij te herinneren dat ik naast het kind van mijn ouders ook het kind van God ben. God is liefde, ik ben een kind van God = Liefde. Mijn doel in het leven is te leven in en vanuit liefde.

In het jaar 2011 ben ik 45 geworden en maak ik blijkbaar de balans op van mijn leven: wat was, wat is en waar ik mij verder aan wil verbinden. Wat werkt voor mij en wat niet. Cruciaal is de verbinding met mijn lijf en gevoel. En het naar binnen gaan. In de loop van 2011 ontstaat er eindelijk een dieper contact met mijn eigen pijn, mijn wond. De wond waar ik anderen mee kan verwonden zonder dat ik er erg in heb. Ik omarm mijn eigen wond, voel enorme geborgenheid en geraakt zijn. Aangeraakt door iets wat groter is dan ik, door God. Wat er ontstaat is een proces van heling, wat overigens nog steeds gaande is.

Tijdens de zomervakantie 2011 ben ik in aanraking gekomen met een boek over Ignatiaanse meditatie. Geweldig! Eindelijk een vorm die bij mij past en voor mij werkt. Er ontstaat

vanuit die meditatie ruimte en een dialoog met God, die ik steeds meer leiding in mijn leven zal geven en waar ik verder op voortborduurt. Ook komt het verlangen om mij te laten voeden door mensen om mij heen die ook zo'n pad bewandelen. Na de zomervakantie in 2011 volg ik een Katholieke Alpha-cursus. Wat een groei om te zien hoe ik de Alpha cursus instap en daar instaat. Mee kan trillen op wat mij raakt en (ont)roert. En met respect kan laten wat niet bij mij past. Duidelijk is wat het niet is, de Roomse versie met een aantal dogma's waaraan ik mij niet kan en wil verbinden. De Oud-Katholieke Kerk lijkt mij wel wat, echter de dienst is het niet. Maar wat dan wel?

Op zondag 30 oktober 2011 schrijf ik in mijn dagboek: een nieuwe bladzijde van een nieuw hoofdstuk in mijn leven! Het nieuwe hoofdstuk is mijn ontmoeting met de Drieuldigheid: in mij en om mij heen. En een nieuwe bladzijde slaat op mijn ontmoeting met de mensen van de Vrij-Katholieke Kerk in Den Haag vanmorgen. Woorden kunnen niet tot uitdrukking brengen wat daar is gebeurd, wat ik heb ervaren. Zielscontact: met mijzelf, de priester, de diaken, Renée en anderen.

Nog voel ik de energie in mij tintelen, zelfs mijn handpalmen tintelen en af en toe mijn voetzolen. Voel mij meer geworteld, gegrond. Het gesprek met Theo, de priester, en zijn liefdevolle omhelzing na de dienst. Met Paul, de diaken, en haar liefdevolle omhelzing na de dienst. Dit is Zijn in zijn puurste vorm. Wat een liefde! Wat een zachtheid. Wat een verbinding. Alsof ik door de omhelzingen omhelsd ben door God. Het duizelt mij, mijn hart springt open. Wil mee met deze stroom. Breng mij waar ik wezen moet. Neem mij mee, voer mij daar naar toe waar ik moet wezen. In liefde, ontmoetend en stromend.

Zaterdag 24 december schrijf ik in mijn dagboek: indalen van de ziel. Associatie met de komst van Christus, het verschijnen van het licht. Letterlijk doordat de donkerste nacht en de (winter)wende naar het licht nu is geweest. En op een ander niveau: Christus als symbool van (energetisch) licht.

Zondag 25 december schrijf ik in mijn dagboek: associaties met mijn eigen geboorte, mijn eigen vader en moeder. Ik ben er aan toe om (mij voor te bereiden om) een committent met deze kerk, de Vrij-Katholieke Kerk, aan te gaan. Wil mijn toevlucht nemen tot de Drieuldigheid, de geschriften en de gemeenschap van de Vrij-Katholieke Kerk.

Mijn intentie bekrachtigen door de (volwassen) Doop te willen ontvangen.

De geboorte van Christus waar wij nu met Kerstmis bij stilstaan gaat voor mij gepaard met de bewustwording van mijn eigen geboorte. Vraag Paul, de diaken, hoe het werkt als ik mij aan de VKK zou willen verbinden. Zij geeft mij uiteindelijk het "groene boekje" mee. Om te lezen, te voelen en te

laten ontstaan. Mag het boekje houden tot het duidelijk is en zij hoort wel wat het wordt en eventueel wanneer. Diezelfde avond schrijf ik op een klein kaartje: doop en de datum: 25 maart 2012. Leg het kaartje tussen de bladzijden over de Doop van volwassenen in het “groene boekje” en zal de zondag erop, 1 januari, het aan Paul teruggeven.

Dinsdag 27 december schrijf ik in mijn dagboek: moeder-aarde verscheen in mijn meditatie. Zij nam mij bij de hand en mee het bos in. Eerst renden wij, gaandeweg vertraagde ons tempo en uiteindelijk kwamen wij bij een open cirkel in het bos, diep in het bos. Ik had haar gevonden, vertelde zij mij. Zij herinnerde mij aan een eerdere droom waarin ik mijn moeder zocht. Zoekend liep ik in het bos, roepend naar mijn moeder. Kon haar niet vinden en kreeg geen antwoord. Nu heb ik haar gevonden! Ik heb een stapel kleding ontvangen, een robe: ik sta op het punt om mijn opleiding te vervolgen. Ik zal worden (in)gewijd en de mensen die ik ontmoet in de Vrij-Katholieke Kerk zijn mijn medereizigers in opleiding. Associatie met de Bezinning op de Wijsheid voor het begin van de Heilige Mis en zie mijzelf staan voor het (Maria)altaar en draag deze tekst voor uit volle overtuiging en in volle verbinding.

Zaterdag 31 december schrijf ik in mijn dagboek: de verandering is gaande! Door mijn focus op de Drieuldigheid te houden verandert van alles in mij en om mij heen. Alles zal ten goede veranderen. Het enige wat ik hoeft te doen is om mij af te stemmen en te verbinden met de Drie-eenheid en het verder te laten ontstaan, het te laten ontvouwen. De rest volgt.

Zondag 1 januari schrijf ik in mijn dagboek: de aankondiging! Geef Paul, de diaken, het “groene boekje” terug en Theo kondigt tijdens de koffie aan dat ik graag gedoopt wil worden. Herkenning. Eerder deze intuïtieve weg gevolgd. Toen afgeleid en andere wegen bewandeld. Tijd om verder te gaan waar ik was gebleven. Een enorme dankbaarheid en een gelukkig gevoel overvallen mij. Herkenning, herinnering van de magie van synchroniciteit. Het onzichtbare wil gekend worden!

Dankbaar ben ik voor het groeiend inzicht en de ervaringen:

- dat er ruimte ontstaat om écht aanwezig te zijn;
- dat ik zelf creëer en dat iedere situatie een mogelijkheid biedt om te handelen vanuit mijn (licht)wezen, vanuit liefde;
- dat de boodschappen vanuit mijn ziel, mijn onderbewuste, aan de oppervlakte mogen komen, bewust mogen worden;
- dat als het in mij is het ook in de ander is;
- dat wij één zijn (delen van een groter geheel).

Dankbaar ben ik ook mijn ouders die mij het leven hebben geschonken waar ik heel blij mee ben. Dankbaar ben ik voor al die mensen, omstandigheden en situaties die mij hebben doen groeien. Dankbaar ben ik mijn gezin dat mij de ruimte geeft om te zijn en te worden wie ik in wezen ben. Dankbaar ben ik voor mijn zielsverwante Sonja. En last but not least wil ik God(in), de leer en de gemeente van de Vrij-Katholieke Kerk bedanken. — Amen.

Ellen J. van Dijk (1966):

Mijn inspiratie komt voort uit mijn ervaring als kind dat de dingen soms anders zijn dan ze lijken. Leidend in mijn leven is om op eigen wijze mijzelf en mijn omgeving te leren kennen. Vanaf 25 maart 2012 lid van de VKK in Den Haag. Ik woon in Den Haag samen met “mijn” man en dochter. Werkzaam als maatschappelijk werker.

Toelichting op afbeelding van de bloem: de iris.

Ergens in november kreeg ik tijdens het eind van de Heilige Mis, het beeld van een blauwe iris, inclusief steel en wortel. Mijn eerste reactie was: bah, ik hou niet van blauwe irissen. Als ik later Google op de symboliek van de blauwe iris word ik stil van de associaties die worden beschreven.

– Mariabloem.

– De godin Iris was een boodschapper tussen goden en mensen. Met haar gouden vleugels en soms gevleugelde voeten daalde zij geregeld af van de hemel naar de aarde. Zij koos dan altijd de weg langs de regenboog, waarbij de wind haar daar langs voort blies.

– De symbolische betekenis van de iris luidt: “Ik heb een boodschap voor jou”, geheel in lijn met de symboliek van de zojuist beschreven godin Iris.

Ik was deze ervaring eigenlijk al weer vergeten, maar tijdens het schrijven van dit stukje kwam die ervaring omhoog en besluit ik dat er een afbeelding van een blauwe iris boven komt.

* * *
*

Onderstaande foto van een waterval in Zuidafrika werd genomen door Jannie van Alphen-Hofkamp

De Bijna Levend Ervaring

Op weg naar de geestelijke geboorte

Peter Kampschuur

De belangstelling voor bijna-doodervaringen is nu zo levendig dat ze een beetje gevaarlijk wordt. Onder het motto 'Dat wil ik ook!' proberen sommigen zo'n ervaring op te wekken, met alle risico's van dien. Waarom willen mensen uitzonderlijke ervaringen, ook als die verkeerd kunnen aflopen? Waarschijnlijk omdat ze lijden onder het gevoel dat ze niet echt leven, dat ze zich als 't ware tussen leven en dood in bevinden: de bijna levend-ervaring. Maar je kunt iets heel anders doen om echt tot leven te komen, om je zelfs één te voelen met het grote Leven – en daarbij de tegenstelling tussen leven en dood te overstijgen.

Extremen opzoeken is uiteraard niet iets van de laatste tijd. Van allerlei sporten kun je zeggen dat ze levensgevaar opleveren – autoracen, parachutespringen, bergbeklimmen, noem maar op. En al zulke sporten worden al lange tijd beoefend, net als meedoen aan de oorlog en nog diverse andere bizarre activiteiten. Liefhebbers ervan zeggen vaak genoeg dat ze zich pas echt, volop, levend voelen als ze bij zoiets de dood in de ogen zien. Hun verhalen hebben soms iets van de triomfantelijke leus waarmee de afleveringen van de science fiction-TV-serie Star Trek begonnen: *'To boldly go where no man has gone before'*. Niet dat dat wáár is – in de dood zijn juist talloos velen ons voorgegaan – maar elke persoon die zo'n *cliffhanger* memaakt en kan naverteren dat het kantje boord was, kan zich zo'n houding aanmeten en bewondering voor z'n durf oogsten.

Een moderne variant op de van oudsher bekende riskante vormen van vrijetijdsbesteding is bungee jumping. Niet helemaal nieuw, want Zuid-Amerikaanse Indianen deden dat al lang geleden; het nieuwe is dat je in de afgrond springt terwijl je aan een elastiek zit - die Indianen deden het tenminste aan een echte liaan. De kans dat je te pletter slaat is evengoed reëel genoeg om een enorme adrenalinestoot en een flinke doodsangst te wekken. Het oogmerk van het oorspronkelijke 'jumpen' was het zonder meer forceren van een bijna-doodervaring – als onderdeel van een rite de passage of inwijdingsritueel. Er was voorzien in een betekenisvolle, spirituele context en men was innerlijk voorbereid. Ten opzichte daarvan is bungee jumping als modern westers vermaak meestal niet meer dan een platte vertoning, al kunnen zich daarbij wel degelijk bijna-doodervaringen voordoen.

Alleen al de volle overtuiging dat je er zo dadelijk bent geweest is genoeg om een bijna-doodervaring te laten doorbreken – een werkelijk levensgevaar hoeft er niet eens te zijn. In de Joods-christelijke traditie is de doop zo'n soort rite de passage, vooral in zijn oorspronkelijke vorm: die van ondergedompeld worden in een rivier, bijvoorbeeld de Jordaan, tot je bijna verdrinkt. Toch al wat minder riskant dan het 'jumpen', maar destijds waarschijnlijk heel effectief om een bijna-doodervaring op te wekken – ook weer in een betekenisvolle spirituele context. De moderne doop is in de meeste kerken gereduceerd tot een puur symbolisch ritueel waarbij hooguit een handjevol water te pas komt. Misschien nog steeds heel betekenisvol maar zonder dat je het gevoel hoeft te krijgen dat je even door het oog van de naald moet.

Leven vanuit de bodem

De zin van zulke rituelen als de doop en het oorspronkelijke 'jumpen' aan een liaan lag niet alleen in het overwinnen van angst voor de dood maar ook in het verkrijgen van een glimp

van één of meer dimensies meer dan het gewone leven tot dan toe, in deze fysieke en sociale wereld. En zo'n glimp kan een wakker-worden inhouden, een zich bewust worden van wie en wat we eigenlijk zijn, van een verbinding of één zijn met de Bron van al wat is, wellicht, en misschien ook een inzicht in wat ons in dit leven te doen staat. Zonder zo'n ervaring zou – dat moet men dus ook al duizenden jaren geleden beseft hebben – een heel mensenleven zich kunnen voltrekken als dat van een slaapwandelaar, een droom, een lethargisch proces (de term 'lethargie' kan zowel slaan op een ziekelijke slaapzucht als op een geestelijke ongevoeligheid, desinteresse).

De per ongeluk gewekte bijna-doodervaringen waarover mensen tegenwoordig vertellen wijzen inderdaad vaak op z'n minst op een andere manier van waarnemen, ook van zichzelf; en op het betreden van andere dimensies van bewustzijn, andere belevingswerelden die uiteraard net zo goed deel uitmaken van het grote levende geheel als onze aardse wereld.

Aan het begin van het Thomas-evangelie wordt Jezus 'de Levende' genoemd, een verwijzing naar zijn directe verbinding met 'de levende Vader', die Bron van al wat is. Jezus riep de mensen die hem volgden (letterlijk, en gewoonlijk te voet) op tot het echte leven, het leven vanuit de Geest. Wie Jezus' 'geheime woorden' in deze tekst begrijpt, 'zal de dood niet smaken', wordt er gesteld. Een 'Levende' is in dit taalgebruik iemand die de grond van ons bestaan kent, zich daar één mee weet – iemand die leeft vanuit de bodem van onze ziel, die uiteindelijk 'de ongrond van het bestaan' is, zoals bijvoorbeeld de mystici Jacob Böhme en Erik van Ruysbeek zeiden. Zo word je pas een 'levende geest', iemand die het ware leven leeft.

Jezus drong er bij zijn fellow travellers op aan, hier echt voor te kiezen. Het is geen kwestie van een beetje aan religie doen naast je dagelijks leven. Het gaan van de innerlijke Weg kan geen hobby zijn maar vraagt om een radicaal loslaten van alle belemmeringen voor bewustwording en een evenzo radicale keuze voor een nieuwe manier van leven. Zo radicaal zelfs dat Jezus er een uitspraak over deed waarmee veel kerkelijke christenen zich nog steeds niet goed raad weten omdat dit statement hard lijkt. Volgens de overlevering zei iemand tegen Jezus dat hij wel met hem mee op pad wilde, maar eerst nog zijn vader wilde begraven, waarop Jezus antwoordde: 'Laat de doden de doden begraven, en gij Levenden, volgt mij' – of woorden van gelijke strekking. Anders gezegd: stel je keuze voor je innerlijke Weg, je spirituele pad, niet uit, kies nu, laat er niets tussenkomen, want het is een keuze die alles van je vraagt; de conventionele plichten worden wel vervuld door degenen die deze keus niet maken.

Uit de Geest geboren worden

Terwijl Jezus die uitspraak moet hebben gedaan tegenover iemand die nog maar net (misschien) wilde beginnen, wist hij zonder twijfel dat diegene, net als de meeste anderen in zijn gezelschap, nog door een heel transformatieproces moesten om tot dat ware leven te komen, om vanuit de Geest te leren leven. Een 'levende geest' was op z'n minst iemand die bereid was tot het aangaan van dat proces en dus een inwijdingsweg kon gaan. Het hele punt van die uitspraak over de doden die de doden wel begraven is dan ook, dat je je alleen kunt laten inwijden, alleen tot die transformatie komt, als je daar eerst echt, oprecht, naar verlangt. Alleen dan zal de inzet diep genoeg gaan, totaal kunnen zijn. Want het gaat uiteindelijk om niets minder dan sterven en opnieuw geboren worden. Een Levende, iemand die leeft vanuit de Geest, moet eerst de kleine dood sterven, de dood van het kleine 'ik' of ego doorgevoerd hebben, om vervolgens herboren te worden – dat is dan de tweede of geestelijke geboorte. De oude Chinezen verwezen hiernaar als 'de nieuwe geboorte' of 'de geboorte van het hemelse bewustzijn in het geestelijke hart' en in het esoterische christendom is dit de betekenis van het Kerstverhaal: de geboorte van het Christuskind in ons mystieke hart.

Helaas wordt deze symboliek al eeuwenlang overwegend verkeerd begrepen, ook binnen de Kerk, met als resultaat dat Kerstmis is teruggebracht tot niet meer dan de herdenking van een historische gebeurtenis. Jezus, over wie het dan zou gaan, zei intussen zelf tegen de Farizeeër Nicodemus: 'Waarlijk, ik zeg u dat alleen wanneer iemand opnieuw geboren wordt, hij Gods koninkrijk kan binnengaan'. Volgens de Bijbel viel het penninkje nog niet, bij Nicodemus, want die vroeg vervolgens: 'Hoe kan een mens als hij oud is weer geboren worden en opnieuw het lichaam van zijn moeder binnengaan?' Waarop Jezus cryptisch antwoordde: 'Wie uit vlees geboren werd, is vlees, en wie uit geest ontstaan is, is geest.'

Risico's van uittreding

Bijna-doodervaringen kunnen je onmiskenbaar van je bijna levend-ervaring af helpen en tot het ware, volle Leven brengen. Want ook al was iemand niet echt, helemaal, 'door en door' dood, de nieuwe levensfase ná zo'n bijna-doodervaring wordt

vaak toch beleefd als een soort herboren-zijn. Toch is dat geen reden om, op welke wijze dan ook, bijna-doodervaringen te gaan forceren. Het is niet wenselijk omdat je levens- en leerproces dan ook voortijdig kan aflopen, met een levensechte fysieke dood die anderen verdriet brengt en waarna je zelf in zekere zin weer helemaal van voren af aan moet beginnen; en het is niet nodig omdat het gewoon ook heel anders kan, dat sterven en opnieuw geboren worden. Het gaat immers niet om letterlijk, fysiek (bijna)

Het christuskind in het mystieke hart (getekend door een 12-jarig kind)

dood gaan maar om de 'psychische dood': het sterven van het kleine 'ik', het ego, ons zelfbeeld, het 'denkende, willende en emotionele ik' waarmee we ons doorgaans identificeren terwijl we dat niet zijn. Het is datzelfde 'ik' dat na een partijtje bungee jumping kraait als een haantje of zich op de borst ramt na de beproevingen van een succesvol verlopen survivaltocht. En het is niet dat 'ik' dat uit de Geest kan worden geboren. De tweede of geestelijke geboorte is die van een nieuw 'ik', een andere manier waarop je jezelf beleeft: een nieuw Zelfbesef vervangt het oude 'ik', dat is losgelaten.

We moeten dus leren sterven, niet door de hand aan onszelf te slaan of ander suïcidaal gedrag uit te proberen, maar door steeds dieper te leren loslaten. We moeten gewoon zo diep leren ontspannen dat het overgave wordt. En de meest effectieve, rustige en veilige manier daarvoor is meditatie, met name ademmeditatie. Mits er op een juiste wijze wordt gedaan en zorg wordt gedragen voor een goede verbinding met de aarde – letterlijk met de aarde onder je voeten. Een nadeel van verschillende andere vormen van meditatie is dat ze kunnen leiden tot uittreding, vooral in de zin van: het lichaam verlaten naar boven toe, waarbij een opwaartse energiebeweging ontstaat, in de richting van de hemel, de dimensie die ons als persoon te boven gaat.

Het ontstijgen van je lichaam in opwaartse richting is iets wat ook nogal eens voorkomt bij bijna-doodervaringen en heeft grote nadelen. Weliswaar kun je iets van andere dimensies ervaren, en ook jezelf bijvoorbeeld vanuit een zekere hoogte zien liggen op een operatietafel, of iets anders waarnemen op grote afstand van de plek waar je lichaam is, maar de vraag is of je na zo'n beginnende 'excarnatie' weer helemaal goed in je lijf terugkeert. Als je daar geen goede manier voor kent, loop je kans dat je zweverig blijft en niet meer goed met beide benen op de grond komt. Dit kan leiden tot allerlei moeilijkheden, variërend van onevenwichtigheid en onhandigheid ('dispraxie') tot conflicten met anderen die niet kunnen begrijpen wat je hebt meegemaakt en evenmin snappen hoe anders je sindsdien de z.g. gewone wereld ervaart. Dat zijn dan in jouw beleving misschien de doden die het leven nog niet kennen, of, in Harry Potter-terminen, de dreuzels die niets beseffen van de ware magische aard van de werkelijkheid. Toch kun je de conflicten met je omgeving niet helemaal op de rekening van die anderen schrijven. Je zou misschien op jouw beurt reageren met hoogmoed en verdergaande vluchtneigingen. Als er verwarring toeslaat kan dat zelfs uitdraaien op psychosen.

De dood in je leven integreren

Uittreding leidt niet tot het integreren van de dood in je leven, en brengt op zich nog niet de transformatie waarom het gaat op de innerlijke weg. In plaats van een opwaarts verlaten van het lichaam moet je bewustzijn zich van binnenuit verruimen door de schijnbare grens van de huid heen - rondom, en om te beginnen tot in de aarde onder je voeten. Dan komt er pas een evenwichtig en liefst ook geleidelijk proces op gang dat leidt tot het transcenderen van de grens om je heen, en dus tot de eenwording van 'binnen' en 'buiten', terwijl je met beide benen op de grond blijft. Pas zó kun je andere dimensies van het grote bestaan integreren in je leven als mens tussen de mensen, in deze aardse en sociale wereld. Opwaartse uittreding en het gevoel dat je een beetje boven je lichaam hangt brengen het risico met zich mee dat je in je oude 'ik' blijft steken, dat niet

wordt getransformeerd of losgelaten maar slechts zichzelf verheft boven het lichaam, het aardse en de anderen.

Voor het overwinnen van de bijna-levendervaring – het geblokkeerd zijn, het vastzitten, misschien zelfs het gevoel dat je meer dood dan levend bent – is het allereerst nodig dat je energie weer stroomt zoals het hoort. Meestal heeft men zijn of haar energie lange tijd ingehouden, emoties niet geuit of in gedrag omgezet dan wel losgelaten maar zichzelf vastgezet in een bepaalde zelfopvatting – het ego – en alle narigheid die daarbij hoort. Om weer een vitaal, volop levendig gevoel te krijgen, moet er dus een hoop worden losgelaten. En dat gaat alleen diep genoeg als je goed ademt. Men staat er zelden bij stil maar de meeste mensen ademen tamelijk verkeerd: vanuit een te hoge plek in- en niet helemaal uit. Zo bouw je spanningen op en hou je die bovendien vast. Het komt er dus op neer dat wát je ook maar onderneemt om je weer vitaal, levendig of zelfs stralend te voelen – therapie, meditatie, aurabehandelingen, massage, whatever – zolang je verkeerd ademt, werk je jezelf tegelijkertijd tegen.

Door op de juiste wijze te (leren) ademen kun je bovendien ‘centeren’ en ‘aarden’, dat wil zeggen: orde brengen in je energiehuishouding, je energie (ook het stralingsveld om je lichaam heen) bundelen, zodat je met je hele multidimensionale wezen in het hier en nu aanwezig kunt zijn – en met die fameuze beide benen op de grond, hetgeen erop neerkomt dat er een (energie)verbinding is vanuit je persoonlijke energiebron in het bekken met het energieveld van de aarde onder je voeten. Een beetje kleien en in de tuin spitten is daarvoor echt niet genoeg, want je energie moet op de juiste wijze stromen, door al je meridianen, je chakra’s, enzovoort. Daar is echt meer voor nodig: bijvoorbeeld aandacht, geduld, loslaten, bewust ademen. Zo kun je ook met de uitademing mee loslaten wat er niet in je hoort te blijven hangen. Vooral in de lengterichting naar beneden.

Wie op de juiste wijze ademt, vanuit de diepte van het bekken in- en helemaal uit, en daarbij het stromen van energie door de meridianen aandachtig volgt, richting teentoppen en zelfs door de voeten heen de aarde in, die kan veel dieper ontspannen dan men doorgaans voor mogelijk houdt. En dan is men klaar voor de volgende fase, de eigenlijke meditatie – het verstillen, de overgave, de totale aanvaarding van- en het één worden met al wat leeft.

Overal doorheen ademen

Stel dat je, bijvoorbeeld na voorbereidende oefeningen, diep ontspant – liggend, staand of zittend. Je volgt het stromen van je energie in de lengterichting naar beneden, met de uitademing mee. Je voelt: uitademen is loslaten, er gaat iets van binnen naar buiten, en ik kan alles wat niet in me hoort te blijven hangen aan de uitademing meegeven: laatste restjes spanning, pijn, emoties en zelfs gedachten.

Rustig laat ik de uitademing helemaal uitlopen, en dan komt er een pauze. In die pauze na de uitademing hoef ik alleen maar te wachten tot de inademing weer vanzelf komt. Ik verhaast die volgende inademing dus niet, maar stel die evenmin uit. In plaats daarvan laat ik het moment waarop die volgende inademing begint aan Moeder Natuur over.

Heb ik echt met de uitademing mee alles losgelaten, en is die pauze na de uitademing werkelijk stil, borduur ik dus nergens op voort – door toch weer iets te denken, bijvoorbeeld, door me aan iets te ergeren of iets te willen – en blijf ik met

mijn aandacht in dat gebied voorbij of onder mijn voeten, dan is die pauze een tijdloos moment. Het gaat erom dat dit transcendent moment wordt doorgebracht in verbinding met de aarde.

Mijn meditatieleraar, Hetty Draayer, zei soms: ‘Aardse tijd gaat over in de eeuwigheid’. Zij noemt die stille pauze, dit moment van niet-ademen, ‘het heilige moment’. Er is ruimte, straling, Aanwezigheid, niet ‘ik’ maar het grote Leven.

Dan komt de volgende inademing, vanzelf – ik adem niet zelf in, ik wòrd geademd. Onmiddellijk voel ik mijn basis in de huid van de bekkenbodempaar, waar de binnenkomende adem als beweging rond wordt. Zo word ik opnieuw geboren.

Het zou het mijn leven lang zo kunnen doorgaan, steeds weer stervend en opnieuw geboren wordend – het ademt in me, en het ademt door me heen – zolang ‘ik zelf’ niet tussenbeide kom, niet ingrijp, niets vasthoud of naar mijn hand tracht te zetten. Doe ik dat wel, dan kan ik terugvallen in de bijna-levendervaring.

En ik weet: als ik overal doorheen adem, komt er ooit één volgende inademing niet. Maar ook daar hoef ik niet naar te streven; als ik ook dan de uitademing heb laten gaan hoef ik alleen maar het grote Leven aan te nemen.

Literatuur

- Bram Moerland, Schatgraven in Thomas, De oorspronkelijke betekenis van het Thomas-evangelie, Bert bakker, Amsterdam, 2007.
- Peter Kampschuur, De drievoudige eenwording in het Thomas-evangelie, Zie: <http://peterkampstekst.blogspot.com/2009/03/de-drievoudige-eenwording-in-het-thomas.html>.
- G. Quispel (vert.), Het Evangelie van Thomas, In de Pelikaan, Amsterdam, 2004.
- Peter Kampschuur en Ad van Beckhoven, Spiritualiteit en energie: de kundalini-kwestie, Synthese, Rotterdam, 2e dr. 2010.
- E. van Ruysbeek (vert.) en M. Messing (inleid.), Het Evangelie van Thomas, Ankh-Hermes, Deventer, 4e dr. 2004.
- J. Slavenburg, Het Thomas-evangelie – Tekst en toelichting, Ankh-Hermes, Deventer, 3e dr. 2004.
- Jos Stollman, Zenmeester Jezus. Het Thomas-evangelie opnieuw vertaald en geïnterpreteerd, Servire/Kosmos Z&K, Utrecht, 2001.

Noot van de redactie: Dit artikel van Peter Kampschuur verscheen eerder in het tijdschrift Prana.

Peter Kampschuur heeft een praktijk als psycholoog en ademtherapeut, en geeft cursussen in lichaamsgerichte, genezende ademmeditatie als weg tot Zelfbewustwording en zelfverwerking, in Amsterdam (La Verna, de cursus ‘Oefenen in éénzijn’), Utrecht (Parapsychologisch Instituut, de cursus ‘Omgaan met energieën’) en Vught (‘De graal in onszelf’).

Zijn website:
www.peterkampschuur.nl

* * *
*

Over Leven in Liefde

Els Kikke

[Ingekort door de redactie]

Liefde is onbegrensd. Het is het leven zelf. Het ademt door ons heen. In het oud-Aramees, de taal die Jezus sprak, is liefde, het woord 'al', hetzelfde woord als 'adem', 'leven' en 'god'. De onbegrensdheid van liefde boezemt nogal eens angst in. We proberen die angst een halt toe te roepen door de liefde op te delen in hapklare brokken. Dan veranderen we daarmee het wezenlijke ervan: de onbeperktheid. We beperken liefde en leven dan tot een overlevingsstrategie. Daardoor verliezen we het contact met ons lichaam en met onze omgeving. Onze innerlijke ontdekkingsreis en verdere ontwikkeling stagneren. Dit onder ogen zien is een daad van liefde die ons weer laat ervaren wat liefde voor ons kan betekenen. We ontdekken dan dat, in plaats van onszelf te verliezen in liefde, waar we bang voor zijn, onszelf er juist veel bewuster in gaan ervaren als autonome wezens. Hoe autonomer we zijn, hoe veiliger we ons voelen in verbondenheid en hoe bewuster we liefde kunnen herkennen en beleven in het meest basale, eenvoudige wat op ons pad komt.

Het idee dat we van elkaar afgescheiden individuen zijn, ieder met een eigen identiteit, geeft een gevoel van geborgenheid. In de ontwikkeling van zuigeling tot individu dat op eigen kracht, letterlijk en figuurlijk, leert zichzelf staande te houden, spelen veilige grenzen die de ouders aangeven, een cruciale rol. Maar de ervaring van onbegrensd liefde ook. Die geeft ons leven zin en maakt ons gelukkig

Heb jij het gevoel een autonoom wezen te zijn?

Heb je ervaringen waarbij je het persoonlijke vlak overstijgt en je je onbegrensd voelt?

Voel je je dan toch nog een autonoom wezen?

Wanneer en waardoor ga je weer grenzen trekken?

Hoe zien ze eruit? Wat leveren ze je op?

Ego

Ook al is het ontwikkelen van grenzen van 'ons ego' in eerste instantie onvermijdelijk, het is geen eindpunt. Het ego begrenst onze visie en blokkeert het natuurlijke open zijn voor liefde. Het houdt zich bezig met het bezweren van angst en met hoe we ons veilig kunnen voelen. Het produceert daartoe hersenspinsels, overtuigingen, aannames, identificaties, interpretaties en concepten. Het zijn voor het merendeel geconditioneerde reflexen op ons verleden. Ze maken de onbegrensd ervaring van liefde die de basis is van 'zijn' tot een begrensd ervaring van fysieke afgescheidenheid. Onze huid voelt daarmee als de grens tussen ons en onze omgeving. Maar we zijn geen afgescheiden wezens. We maken deel uit van een geheel. Wanneer we ons dat realiseren en het misschien zelfs ervaren, komt al gauw weer de beangstigende vraag opzetten: waar blijf ik als individu met mijn eigen identiteit?

Onze ware natuur en de ware natuur van alles is onbegrensd, ruimtelijk en tijdloos aanwezig. Het is de fundamentele grond van alles. Onze ware natuur is liefde voorbij het persoonlijke. Het is overal, in ons en om ons heen, ver voorbij onze huid, tot in de kern van onze cellen. Het lost de begrensdheid van angst en wantrouwen op. Grenzen, die ons scheiden van anderen en van de verschillende delen in onszelf, verdwijnen. Ons hart wordt erdoor beroerd. Maar ons ego zet zich er schrap tegen.

Illusie

Bij velen leeft nog de illusie dat liefde van buitenaf komt. Die opvatting impliceert afhankelijkheid van anderen. Zo wordt

liefde een schaars goed, iets dat je kwijt kunt raken. Een van de veelvoorkomende strategieën om dit op te vangen is de ruilhandel.

'Ik geef jou mijn aandacht, warmte en liefde en dan zal ik in ruil daarvoor jouw aandacht, warmte en liefde wel krijgen.'
'Ik hou zoveel van je, dan moet je ook van mij houden.'
'Ik vind jou aardig, dan moet je mij ook aardig vinden.'

Je kunt je hele leven op die manier 'liefde' blijven geven en afwachten totdat er iets voor terugkomt. Het zal nooit terugkomen op de manier zoals jij dat wilt. Liefde is niet iets wat je krijgt. Je krijgt na verloop van tijd eerder verwijten naar je hoofd geslingerd, terwijl je toch dacht zo je best te hebben gedaan. Het gevolg is dat je je tekortgedaan voelt en slachtoffer voelt. Daarop volgt een ketting aan reacties. Je probeert bijvoorbeeld nog meer liefde te geven tot aan uitputting toe. Je geeft echter geen liefde, maar bent bezig met een strategie om te voorzien in jouw eigen behoeften.

Wanneer mensen in staat zijn zonder elkaar te leven, is er ruimte voor liefde. Als ze er dan voor kiezen met elkaar te leven, maken ze deze keuze niet vanuit een tekort, maar vanuit overvloed. Als zij zeggen: 'Ik hou van jou', is dat de expressie van deze overvloed. Deze volwassen houding komt voort uit de moed stil te staan bij wat er in ons omgaat waaruit inzicht en bewustzijn voortkomen. Dan wil je een bepaald moment niet anders, omdat je in de werkelijkheid zoals die is het potentieel van liefde, warmte, tederheid, kracht en vertrouwen met zoveel individuele uitdrukkingen ervan ontdekt. 'Ik hou van je' of 'ik heb je lief' zijn dan woorden die eigenlijk te eng zijn om deze beweging tot uitdrukking te brengen. Er is een innerlijk huwelijk van liefde en kracht voltrokken. Daar ligt de basis voor een goed huwelijk met een ander. Het is een spontane vanzelfsprekende beweging.

Afgescheidenheid en eenheid

Er kan een moment komen waarop grenzen ons benauwen. Dan willen we ervan af. Dat gaat echter niet zonder kleerscheuren. Wanneer grenzen verdwijnen kan dat meteen voelen alsof wijzelf ook verdwijnen. Hoe meer we samenvallen met ons hart, dus in liefde zijn, en dat herkennen als het fundament van de werkelijkheid, hoe meer ook de door angst ingegeven hersenspinsels opspelen. Totdat we gaan voelen dat we een individuele expressie van het wezen van alles zijn: onbegrensd

liefde oftewel leven. We voelen onze bestaansgrond. Het is de werkelijkheid en de waarheid van alles wat is. En die is onbegrensd. De werkelijkheid wordt er een onmetelijke oceaan van liefde en goedheid door, een alles omvattend vermogen waarin niets meer onmogelijk is. Zo'n ervaring is transpersoonlijk en transformeert de afgescheiden persoonlijke ervaring van individualiteit, in eenheidsbewustzijn, met behoud van het gevoel een autonoom individu te zijn.

Wat maakt bij jou dat je je een afgescheiden wezen voelt? Probeer eens met iemand samen in liefdevolle aandacht en respect voor elkaar, zich een gemeenschappelijke veld te laten ontwikkelen dat jullie tot uitdrukking brengen. Probeer dit samen zijn te ervaren en met elkaar te delen. Kijk daarna samen naar hoe de egostructuren een rol speelden, hoe ze op elkaar inhaakten, of jullie dissocieerden en daardoor uit de verbinding met elkaar gingen. In hoeverre probeerde je te fixen, te manipuleren, de communicatie weer vlot te trekken, door bijvoorbeeld je aan te passen? In hoeverre expandeerde het veld en verdwenen de egogrenzen? Kijk naar je eigen ervaring van afgescheidenheid en hoe dat jullie samen beïnvloedde.

Aantrekken versus afstoten

Wanneer je bewust aanwezig bent in contact met wat je voelt, ga je grenzen en afgescheidenheid herkennen. Je herkent bijvoorbeeld hoe je je huid voelt als grens tussen jou en de buitenwereld. Of je herkent dat je een bepaalde emotie, zoals verdriet, boosheid of angst niet wilt voelen en je dan die emotie zo gaat inperken dat je 'm minder, of helemaal niet meer voelt.

Het is moeilijk om grenzen los te laten. We trekken grenzen en scheiden ons af van onze omgeving uit zelfbescherming. Dat is de uitkomst van een noodzakelijke fase in onze ontwikkeling. Tegelijkertijd verlangen we terug naar de oerervaring van onbegrensd eenheid en verbondenheid. Het plaatst ons voor het dilemma : nabijheid en dan weer afstand willen. Dat verklaart het alternerende aantrekken en afstoten van elkaar, wat we zo vaak doen. We versmelten en verliezen ons en scheppen weer afstand door bijvoorbeeld ruzie te maken. We kunnen zo getraumatiseerd zijn geraakt door beknellende nabijheid en zo geïdentificeerd zijn geraakt met afgescheidenheid dat we geen nabijheid meer toelaten en dan onszelf gaan isoleren om vervolgens geforceerd dit isolement weer te doorbreken. Wanneer we echter uit liefde voor de waarheid in nauw contact met ons isolement kunnen blijven transformeert dit ongezonde afstand scheppen in een gezonde autonomie.

Het gaat er dus niet om dat we iets veranderen. Maar dat we in contact blijven met ons gevoel en dan verandert het. Het gaat er ook niet om dat we vermeend gewenst gedrag vertonen wat bijvoorbeeld gebeurt wanneer we ons aanpassen aan een ander. Het gaat om in contact blijven en voelen wat die ander bij ons oproept. Dan blijven we open, voor ons zelf en voor die ander. Dan manipuleren we noch onszelf noch de ander.

Angst

Iedereen heeft met angst te maken omdat angst een signaal-functie is waarmee we worden geboren. Angst dient als waarschuwing voor dreigend onheil. We kunnen al bang worden wanneer er geen rekening met ons wordt gehouden, of wanneer we het gevoel hebben er niet toe te doen omdat dat voelt als geen bestaansrecht hebben en er dus niet meer zijn. Het

kan voelen als onze identiteit, uniciteit en onafhankelijkheid kwijt te zijn en dus vernietigd te worden of op te lossen dus doodgaan. In wezen is alle angst doodsangst. Wanneer we ermee geïdentificeerd raken kunnen we in paniek raken. We vallen dan ten prooi aan rampscenario's die ons verhitte brein bedenkt en ons fysiek in de greep neemt. Ze grijpen ons naar de keel, benemen ons de adem, de angst slaat ons om het hart en bezorgt ons pijn en koude rillingen. Het klamme zweet breekt ons uit. We verstijven en raken in shock. De mate waarin we dit voelen hangt af van onze voorgeschiedenis. Maar meestal is angst ongegrond en de reactie erop dus overbodig. Als we dit mechanisme herkennen en er laten zijn -wat niet betekent ons ermee identificeren of erdoor laten bepalen- komen we wellicht in contact met een hulpeloze wanhopige verlorenheid die we ooit gevoeld moeten hebben. Wanneer we die nu ook weer voluit de ruimte geven, geven we in feite het angstige kind van weleer opnieuw bestaansrecht en toegang tot liefde. De angst duurt dan vaak niet langer dan drie tot acht minuten en gaat over in gelukkiger makende ervaringen.

Wat levert het je op om het onbegrensd te weerstaan? Wat doet het onbegrensd met je?

Het gaat er niet om dat we het ego (onze grenzen) overstijgen, maar dat we het omarmen, het bevragen en het gaan begrijpen. Dat doen we door in contact te blijven met onze ervaringen en ons denken. Door de constante bewegingen en veranderingen erin nauwgezet te volgen.

Valkuil

We laten onze grenzen pas los wanneer we voelen ze niet meer nodig te hebben. We moeten er dus met respect en mildheid mee omgaan. Wanneer een ander grenzen aangeeft en we gaan duwen en trekken aan hem om ze los te laten, zal hij zijn grenzen eerder versterken. Het loslaten van grenzen wordt bemoeilijkt doordat in de loop van ons groeiproces oude gevoelens vanuit onze voorgeschiedenis nog verder bloot komen te liggen. We hebben dan de neiging weer net zo op die oude gevoelens te reageren als toen we ze de eerste keer hadden. De egostructuur grijpt dan al gauw weer zijn kans en trekt opnieuw grenzen. Maar als het goed is zijn we nu wel in staat om ons er niet mee te identificeren en ons er door te laten bepalen maar onze gevoelens en onze afweer ertegen te onderzoeken.

Grenzen zijn dus vaak inefficiënt. Toch blijven we ze heel lang hanteren want het geloof dat we ze nodig hebben is diep in ons verankerd.

We hebben het hier niet over het aangeven van gezonde grenzen. Bijvoorbeeld 'nee' zeggen wanneer iemand ons iets probeert op te dringen. We hebben het over grenzen die ons de illusie van bescherming geven maar in feite het tegenovergestelde bewerkstelligen. We hebben het hier over grenzen die ons afscheiden van de grond van ons bestaan. Er zijn vele soorten grenzen die we aanbrengen en muren die we optrekken waarmee we ons afsluiten van onze binnenwereld, zowel als van de buitenwereld. Om daarbij toch in evenwicht te blijven construeren we structuren. Deze structuren hebben weer andere onderliggende structuren, zoals trots. Het is niet gemakkelijk daarmee geconfronteerd te worden. Een structuur betekent a priori weerstand in de een of andere vorm. Een structuur houdt tegen, zegt 'nee' tegen ervaringen. Het 'nee' geeft een gevoel van zelfbevestiging (selfassertion). Een struc-

tuur is taai als rubber of elastiek, soms dik, soms dun, soms heel actief, manipulerend, aanvullend of chanterend.

Persoonlijke ervaring

Het blijkt al gauw hoeveel angst en dus gebrek aan vertrouwen er in ons beiden aanwezig is om het contact tussen ons zich spontaan te laten ontvouwen. We praten over iets buiten ons en ontlopen daarmee het contact met onszelf en elkaar. Ik merk het, en stop ermee. Even voel ik me leeg en vrij. Ik kijk Milo in de ogen. Ik ontspan me erin. De ogen van Milo zien er koud en ontoegankelijk uit. Ik voel me verstijven. Het voelt als afgewezen worden. In plaats van dat te zeggen vraag ik hem of hij bang is voor mijn blik. Hij zegt op vlakke toon dat hij dicht bij zichzelf is en dat hij mij ervaart als penetrerend met die opmerking. Ik voel me klein worden en totaal in verwarring. Ik denk ik dat ik helemaal fout bezig ben en klap dicht. Dat duurt een poosje. Dan zie ik opeens hoe ik aan mijzelf voorbij ben gegaan door niet te zeggen wat er in mij omging en iets te zeggen dat ik meende bij hem waar te nemen waarmee ik de afstand die ik voelde nog meer vergrootte. Ik zeg het tegen Milo. Hij vertelt meteen wat er zich in hem had afgespeeld. Hij heeft een grens getrokken tussen hem en mij omdat ik de leeftijd van zijn moeder heb. En toen ik ook nog vroeg of hij bang was, vertegenwoordigde ik helemaal zijn moeder die voor hem dacht. Beiden gingen we het contact dus uit de weg met reactiviteit op elkaar. Milo deed dat meteen al door zijn moeder op mij te projecteren en ik door niet te melden wat ik bij zijn blik voelde. We voedden dus geen van beiden het gemeenschappelijke veld maar brachten een grens aan.

Door de hernieuwde aanwezigheid bij onszelf en daardoor ook bij elkaar ontstond er contact en kwam er een verbindende beweging op gang die zijn vruchten afwierp. We voelden ons toen allebei glashelder, warm, autonoom en toch dicht bij elkaar. We realiseerden ons hoezeer de mate van intimiteit met elkaar afhangt van de mate waarin we die met onszelf voelen. Hoe dichter we bij onszelf alles durven te voelen en durven te communiceren hoe groter de intimiteit zal zijn. En dat hoeft niet per se verbaal te zijn.

Wezenlijke intimiteit

We hebben allerlei ideeën en overtuigingen over intimiteit. Bijvoorbeeld dat het zich voltrekt tussen twee mensen. En dat het nog intiemer wordt wanneer de kleren erbij uitgaan.

Het zijn echter andere kleren die we uittrekken wanneer we de moed hebben naakt te zijn. d.w.z. onbevungen en kwetsbaar te zijn. We zijn dan in intiem contact met onze eigen krachtige aanwezigheid en zuivere essentie, in verbondenheid met onze verdere omgeving. Wat we ook maar beleven, waar we ook zijn, alles geeft ons dan daartoe de gelegenheid. Intimiteit is een combinatie van contact met onze eigen diepte en universele liefde. Het is vrij, ruim, zonder grenzen en een open avontuur.

Het is niet een kwestie van 'er achter komen' hoe intimiteit werkt. Het openbaart zelf zijn geheim want het verlangt ernaar om gekend te worden, ook wanneer wij ons ervoor verbergen. Het is als een geliefde van wie we alles aan de weet willen komen. We willen weten wat ons beweegt. We willen ons ervan bewust worden. We houden van de waarheid van wat ons beweegt. Die ontspant ons diep en verankert ons in onszelf op een simpele niet specifieke manier. Het is heel dichtbij, heel

intiem in onszelf. We hoeven niets te bewijzen. Het ontvouwt zich eindeloos verder en het maakt ons gelukkig.

Wat denk jij dat intimiteit is?

Hoe en wanneer ervaar jij intimiteit?

Experimenteer eens met de dialectiek van het relationele veld wanneer je met anderen samen bent. Wanneer loopt de interactie moeilijk? Wat doet dat jou? Kun je het communiceren?

Wat maakt het moeilijk of ondragelijk voor je?

Wat er ook is, ervaar het. En laat het zich ontvouwen terwijl je ook sensitief in contact blijft met degene tegenover je.

Tot besluit

We hebben gekeken naar de begrensdheid en afgescheidenheid die egostructuren teweegbrengen. We hebben bekeken hoe liefde functioneert, hoe het grenzen aan de kaak stelt en laat verdwijnen.

Wat voor uitwerking heeft wat je gelezen hebt bij jezelf?

Wat zouden de implicaties ervan kunnen zijn op je verdere leven, op de manier waarop je leeft?

Els Kikke is psychologe en promoveerde op een onderwerp in de transpersoonlijke psychologie. Zij werkt als coach en trainer in binnen- en buitenland. Zij benut het gedachtegoed van onder anderen A.H. Almaas, Bert Hellinger, Stanislav Grov, Carl Gustav Jung, Eva en John Pierrakos, Wilhelm Reich, Rolando Toro met werkvormen als padwerk, neo-Reichiaans lichaamswerk, Gestalt, psychodrama, voice dialogue, hypnose, neuro-emotionele integratie, diverse healingmethoden, biodanza en familie- en organisatieopstellingen. Els Kikke is auteur van enkele boeken.

* * *

*

Hibiscus in Zuidafrika - foto Jannie van Alphen-Hofkamp

Levensambacht en het Liturgisch Jaar

Paul van Rooijen

Het zal voor iedereen wel verschillen, maar sommige dagen in het liturgisch jaar lenen zich eenvoudiger dan de andere om direct een heldere verbinding te maken met ons dagelijks leven. Met name bedoel ik dan de praktische en concrete tips die op die dagen, bijvoorbeeld uit de lezingen van die dag, zijn te destilleren. Handreikingen in de zin van een praktisch plan van aanpak. Of handreikingen in de zin van een gedachte of compact denkbeeld dat tot steun kan zijn als het leven ons voor de kiezen trapt. Het is immers een filosofisch wijze verwachting pijn te verwachten; fijn is dat niet. Verbinding te ervaren met het transcendent voedt ons, praktische en concrete tips voor levenssituaties helpen ons er doorheen. Hierna zijn twee preken van mijn hand opgenomen. In deze preken is geprobeerd zo dicht mogelijk bij een verkramping en bij een pijn aan te sluiten. Om in dialoog met het karakter van die dagikbaar te komen tot een ruimer perspectief. Althans, een poging te komen tot die ervaarbaarheid voor de toehoorder is ondernomen. De preken zijn vorig jaar gehouden. De ene ter gelegenheid van Maria Lichtmis/ De opdracht van Onze Heer in de Tempel. De andere is een heel korte preek, gehouden op Goede Vrijdag. Elke preek van mijn hand opent met het uitspreken van de woorden met 'lieve mensen'. Voor de leesbaarheid is deze tekst weggelaten.

Maria Lichtmis (1)

In de verhalende lezing, in het Evangelie van Maria Lichtmis, wordt verteld over de kleine Jezus die door zijn ouders naar de Tempel wordt gebracht. Jezus is op dit moment een klein kindje. De Engelse schrijver Wordsworth schreef hierover ooit mooie woorden. Hij schreef:

'Children are trailing clouds of Glory.'

Als kinderen zijn we de vervagende nevelachtige contouren van de Glorie van God.

Die Glorie brengen we mee als we geboren worden in dit menselijk fysieke pakje.

We zijn de Glorie, we hebben het in ons, we weten ervan en we tonen het de wereld waarin we geboren zijn.

We komen in een wereld die in vergaande mate onttoverd lijkt. En door contact met de fysieke werkelijkheid wordt de Luister en Glorie van God meer een herinnering dan een tastbare realiteit. Want vaak ook ontmoeten we mensen die de weg terug nog niet gevonden hebben. We ontmoeten een diep weggestopt verlangen overgoten met een smorende laag sceptis, twijfel, gekwetstheid en allerhande rationalisaties.

En omdat wij, als kleine kinderen, voor ons leven en voortbestaan afhankelijk zijn van de ander slikken we ons hart in.

We laten onze wijsheid, ons innerlijk weten los.

Gaat het in de tastbare wereld wat fout, dan kunnen we even Apeldoorn bellen. Om ons hart te helen zijn andere stappen noodzakelijk.

Al is de Glorie van God een vage herinnering geworden, zij voedt wel ons verlangen naar volmaakte compleetheid. En als we afstemmen op deze richting en dimensie dan hoeven we gaandeweg minder vaak Apeldoorn te bellen. Want we zijn capabel geworden. We hebben met vallen en opstaan geleerd welke oplossingen werkelijk werken. Niet omdat het de zaken eenvoudiger maakt, maar omdat deze oplossingen een waarde toevoegen. Elke situatie wordt er beter van. Deze oplossingen verrijken onszelf en alles om ons heen. Als richtlijnen voor een praktisch plan van aanpak is het nuttig twee conclusies te noemen uit de lezingen van Maria Lichtmis. De eerste gaat over de ontvangst van Jezus. De tweede gaat over Simeon.

Ik begin met Jezus. Aan zijn moeder was voorgezegt hoe bijzonder dit kind zou zijn. Zo bijzonder dat wij onszelf tweeduidend jaar later zijn inzichten als voorbeeld en leidraad voorhouden. Maar het punt waar het mij om gaat is dit: met inzet en liefde is Jezus gestimuleerd zijn bijzonderheid te ontwikke-

len. Hij werd door zijn ouders vrijgelaten zijn eigen weg te gaan om zijn taak en bestemming te voltooien. Hij werd niet bijgestuurd, hij werd gelaten. In het volste vertrouwen vanuit zijn ouders dat er niet hoefde worden ingegrepen, maar slechts begeleid. Jezus werd dan ook geen speelbal van zijn ouders, omdat zij onverwerkte ervaringen en emoties niet op hem projecteerden. Jezus werd werkelijk liefgehad. Vanuit de gedachte: *'Don't grow the Flower, just provide the Environment'*.

Als wij de discipline, de toewijding en het onderscheidingsvermogen kunnen opbrengen onze eigen rommel onder ogen te zien en in onze eigen voortuin te houden, dan hoeven we niemand lastig te vallen. Niemand te gebruiken. Niemand onder druk te zetten. Niemand te belasten.

We kunnen de ander de eigen ruimte van harte gunnen. Omdat wij onszelf de ruimte van onze voortuin gunnen. Dan kunnen we leren recht op te gaan staan. We hebben de ander niet langer nodig om ons eigen onvermogen te verbloemen. Maar we krijgen de ander nodig uit eerbied voor en verwondering over de schoonheid die in ons allebei is.

Het onderscheidingsvermogen dat hiervoor cruciaal is, brengt me bij Simeon: de tweede conclusie die ik noemen wil. Simeon wist namelijk door de H.Geest dat hij net zolang in zijn fysieke pakje zou rondstappen totdat hij de Gezalfde, het heil voor alle volken, met eigen ogen zou zien.

Het punt dat ik wil maken is dat Simeon het zeker wist. Er waren voor hem geen vragen meer, er was alleen nog maar zekerheid. Door contact met het transcendent, het Heilige, in het Evangelie van vandaag aangeduid met H.Geest, wist Simeon wat zijn bestemming in dit leven was.

En wij? Vaak rumoert het zo in ons. Allerlei emotiegedachten kakelen door inzichten heen en vice versa. Hoe houden we het juiste spoor vast? Als wij gaan denken over onze bestemming dan komen we er niet. Maar door innerlijk te verstillen kunnen we in contact komen met onze unieke en onvervangbare levenstaak. Het is onze bestemming uitdrukking te geven aan de eenheid te midden van de veelheid. In contact met de grondslag van alle bestaan wordt onze individualiteit een krachtig middel te doen wat wij juist bij uitstek kunnen. Dan worden wij zelf, gaande onze weg, een uitdrukking van de Liefde en Kracht die alles doordringen. Daarmee staan we ten volle in de wereld, omdat we ten volle staan in de Glorie van God. En dat is een goede plek om thuis te zijn.

Goede Vrijdag (2)

Vandaag zijn er geen kaarsen.
Geen wierook.
Geen muziek.
Geen bloemen.

Het ontakelde 'lege' altaar; voorafgaand aan de dienst van Goede Vrijdag zal het tabernakel worden gesloten en het kruis erop worden teruggeplaatst.

De ruimte is sober.
Deze dienst is sober.
Vandaag is er een gesproken Prime.
En vandaag vindt ook de Verering van het Kruis plaats.
In onze kerk mag iedereen het symbool van het kruis opvatten zoals het hem of haar het meeste sterkt.
In het 'mainstream' westers christendom is het kruis vaak symbool geworden van het lijden.
Maar God blijkt groot genoeg voor elk lijden.
Groot genoeg voor elke pijn, elke eenzaamheid en elke verlatenheid.
God blijkt groot genoeg voor alle leed.
Omdat God Licht en Liefde in zich bergt.

Met Licht en Liefde is nooit een mens werkelijk verloren.
Met Licht en Liefde is nooit een kans verloren.
Hoe donker de nacht zich soms ook toont.
Wij zullen gevonden worden.

Net zoals wijzelf kunnen en mogen zoeken naar de vrede die ons geschonken is.
Want de blauwdruk van God bevindt zich in ons.
Daarom blijven we streven en blijven we zoekend verlangen naar vrede, Licht en Liefde.
In ons leven en in onszelf.
'Want ons hart is zonder rust, tot het vrede vindt in U.'

Omdat de blauwdruk van God in ons woont doet het ontbreken van Licht en Liefde ons soms zo zeer.
We weten als van nature hoe 'het beste' voelt.
Het ontbreken van goedheid doet zeer, omdat het ons incompleet achterlaat.
Maar in eerste en laatste instantie ligt de sleutel tot het daadwerkelijk realiseren van Licht en Liefde in ons eigen hart.
En als we besluiten deze weg bewust te gaan, dan worden we daarin ook gesteund.

Want die blauwdruk van God ondersteunt ons ook.

In alle vrijheid kunnen we besluiten ons hart te helen, de sleutel te vinden en de weg van Licht en Liefde te gaan.
Dat verrijkt ons.
Onze medemens.
En de wereld.
Dat is de moeite meer dan waard.
We hebben deze keuze in alle vrijheid gekregen.
Laten we er dan ook in alle vrijheid het beste gebruik van maken.

Noten

- (1) Overweging gehouden ter gelegenheid van Maria Lichtmis/ Opdracht van Onze Heer in de tempel op zondag 6 februari 2011. Geïnspireerd door het Evangelie volgens Lucas, te beginnen met hoofdstuk 2, vers 22.
- (2) Overweging gehouden op Goede Vrijdag. Geïnspireerd op een volledig 'leeg' altaar.

Paul van Rooijen, zingevingstherapeute, is diaken en voorzitter van de kerkgemeente te Den Haag.

* * *
*

Aanroep

"Gij, die ik ben, neem op mij in uw luister.
Verbreek de ban van menszijn in mijn borst.
Bevrijd mij van de levenslange kluister
En les met vreugdestroom mijn grenzeloze dorst.

Gij, die ik ben, doorvloeï mij met uw adem
En laat mij één zijn met u, Heil'ge Geest.
In u zal ik weer thuis zijn met de mijnen,
Als gij mijn donk're mensendroom geneest.

Daal in mij neer en laat mij delen
In liefde, vreugde, levenskracht,
Die mij behoort, door alle eeuwigheden.
De taak, die ik aanvaardde, is volbracht.

Laat dan 't Licht, dat 'k moeizaam weervond
Na grondeloze angst en pijn,
Als God'lijk vuur van vreugd en liefde
Verlossing voor de mensheid zijn.

Gij, die ik ben, daal in mij neder,
Gij, Vreugdeleven, Heil'ge Geest,
Opdat de mensheid, die 'k zo liefheb,
Aan 't uit mij stromend heil geneest".

Uit: 'De godsvrouw ontsluit', J.J. Mulder

Bijna-doodervaringen bij kinderen soms verborgen oorzaak van problemen

Gerarda van der Veen

In 2009 voltooide ik mijn boek 'Ineens geen kind meer', over de gevolgen van een bijna-doodervaring (BDE) bij kinderen. Het boek zocht zijn plek in de wereld en ik vroeg mij af hoe de respons zou zijn. Hoeveel kinderen ondervonden problemen door een BDE en hoe konden zij gesignaleerd worden? Dat ouders zich zouden melden met de mededeling 'Mijn kind heeft een BDE gehad' bleek een naïeve gedachte. Ik ontdekte dat als er sprake is geweest van een BDE, dit in de meeste gevallen een verborgen oorzaak is van allerlei problemen en dat een hulpverlener zeer alert moet zijn om een BDE als oorzaak te achterhalen.

Reinier⁽¹⁾ wordt bij ons aangemeld met leerproblemen. Hij is 8 jaar, zit in groep vijf en heeft grote moeite met het automatiseren van de tafels. Uit de intake komt Reinier naar voren als een zeer gevoelig kind, dat de wereld om hem heen zeer intens beleeft. Hij heeft een grote fantasie en kan goed visualiseren. Dit, gekoppeld aan het gegeven dat hij niet erg sterk is in rekenen en moeite heeft met spelling, leidt al snel tot het vermoeden dat Reinier een beelddenker is. Veel beelddenkers krijgen problemen op school, omdat de wijze waarop de lesstof wordt aangeboden niet aansluit bij hun manier van leren. Bij Reinier resulteert dit in achterblijvende resultaten, concentratieproblemen en snel afgeleid zijn in de klas. Via de GGZ heeft hij een antipsychoticum voorgeschreven gekregen, maar daar wordt hij volgens zijn moeder 'zeer druk' van.

In het intakeformulier vragen wij ouders altijd specifiek naar opvallende of ingrijpende situaties in het leven van hun kind. Dit om probleemgedrag eventueel te kunnen herleiden tot een heftige gebeurtenis. Op het formulier van Reinier staat terloops vermeld dat hij tijdens de bevalling kort een hartstilstand heeft gehad. Voor de ouders iets van lang geleden, zonder destijds dramatische gevolgen ('Het duurde maar heel even'), voor ons echter aanleiding om door te vragen.

Mensen die door ziekte, een ongeluk of een andere ingrijpende gebeurtenis dichtbij de dood zijn geweest, berichten soms over een heldere ervaring, die hen diep heeft geraakt. We noemen dit een bijna-doodervaring, kortweg BDE. Alle mensen met een BDE melden eenzelfde patroon van gebeurtenissen: een gevoel uit het lichaam te zweven, door een donkere tunnel naar een helder licht gaan, begroet worden door lichtwezens, een terugblik krijgen op het leven, een ander gevoel van tijd en ruimte ervaren, niet terug willen naar het lichaam en daarom vaak teleurstelling om weer tot leven te komen. Een BDE veroorzaakt een drastische en permanente verandering in iemands karakter en wereldbeeld, zoals geen angst voor de dood meer, een gevoel van verbondenheid en verantwoordelijkheid en een beter ontwikkelde spiritualiteit.

Ook kinderen kunnen een BDE krijgen. Uit het weinige onderzoek dat hiernaar is gedaan blijkt dat zij vrijwel eenzelfde patroon van gebeurtenissen meemaken als volwassenen, maar dat zij anders reageren op een BDE. Juist voor kinderen kunnen de gebeurtenissen rondom een BDE zodanig ingrijpend zijn dat zij de ervaring niet kunnen verwerken. Dit leidt gemakkelijk tot probleemgedrag, zoals terugtrekken, depressief zijn, onhandelbaar zijn en agressiviteit..

Karakteristieke nawerkingen bij kinderen ten gevolge van een BDE die ondermeer kunnen ontstaan, zijn⁽²⁾:

- in ontwikkeling voorlopen op leeftijdgenoten
- bezig zijn met de dood, zonder er angst voor te hebben
- een meer dan normale zorg of angst om een dierbare te verliezen
- moeite met hechten en aarden
- een grote gevoeligheid (mogelijk hooggevoelig)
- een paranormale gevoeligheid
- een hoge intelligentie (mogelijk hoogbegaafd) en creativiteit
- sociaal sterk ontwikkeld

'En dan is er een probleem geschapen', zegt Van Schuijlenburg hierover. 'Het kind is moeilijk opvoedbaar geworden en moet in behandeling. Psychologen, kinderpsychiaters en orthopedagogen kunnen worden ingeschakeld, maar of deze achter de werkelijke oorzaak van het probleemgedrag komen, is in hoge mate afhankelijk van de vraag of er iemand bij is die de BDE als uitgangspunt neemt ...'⁽³⁾. Belangrijk is dat hulpverleners, ouders en leerkrachten de signalen die een kind geeft herkennen en inzicht hebben in de specifieke aard en aspecten van een kinder-BDE.

Een hartstilstand tijdens de geboorte, zoals Reinier heeft meegemaakt, kan leiden tot een bijna-doodervaring. Dat het moment zelf maar even duurde is daarbij niet relevant. Een hartstilstand van vijf seconden kan in een BDE ervaren worden als vijf uren, of soms wel vijf dagen... Jonge kinderen hebben nog niet de woorden om een BDE uit te leggen. We kunnen echter afgaan op een beeld van nawerkingen om bij een vermoeden van een BDE te achterhalen of er daadwerkelijk sprake is geweest van een dergelijke ervaring. De ouders van Reinier bevestigen voor een groot deel het beeld van nawerkingen en herinneren zich al pratende weer dat hun zoon wel eens vertelt over een licht dat hij heeft gezien. Die uitspraak krijgt nu plots betekenis voor hen...

Waarom is het belangrijk om te weten dat een kind een BDE heeft gehad? Kinderen functioneren na een BDE anders dan 'normale' kinderen. Een BDE leidt tot veranderingen op fysiek, sociaal, emotioneel, cognitief en spiritueel gebied. Die veranderingen werken nog tientallen jaren na de ervaring door en beïnvloeden het kind bij het opgroeien. Een kind kan op jonge leeftijd weinig problemen ervaren door de BDE, maar dat biedt geen garantie voor de toekomst. In een stressvolle periode (ouders die scheiden, een verhuizing, overlijden van een dierbare) of een belangrijk moment in ontwikkeling (naar de middelbare school gaan, puberteit, een relatie aangaan, een kind krijgen) kunnen zich toch ineens problemen voordoen, die blijken samen te hangen met de BDE. Het gaat dan om scheidingsangst, hechtingsproblemen, slaapstoornissen, angst-aanvallen, depressie en gedragsproblemen die lijken op ADHD of een Autisme Spectrum Stoornis (ASS). De wetenschap dát zich ooit een BDE heeft voorgedaan kan dan alle

verschil maken, omdat er anders verkeerde diagnoses kunnen worden gesteld, of mogelijk een langdurige en ontmoedigende zoektocht ontstaat naar een oorzaak van de problemen en, als die oorzaak niet gevonden wordt, meestal niets anders rest dan gebruik van (zware) medicatie zoals antidepressiva.

Bij Reinier is de situatie gelukkig nog niet zodanig dat hij ernstig in de problemen is geraakt. Zijn cognitieve vermogens (fantasierijk, beelddenken, zeer associatief) zijn zeer waarschijnlijk een gevolg van de BDE en kunnen in deze fase nog adequaat begeleid worden, zodat hij minder last heeft van concentratieproblemen en meer gaat presteren naar eigen kunnen. Wat betreft het antipsychoticum leggen we de ouders uit dat zware medicijnen na een BDE meer kwaad dan goed doen en dat aan hen de beslissing is of ze hiermee willen doorgaan.

Hoe kinderen omgaan met een BDE hangt af van een aantal factoren, zoals de diepte van de ervaring en het temperament van het kind. Reinier heeft geen heel diepe ervaring gehad en dan is het vaak makkelijker om erover te praten.

Daarbij is hij open en expressief van karakter, waardoor hij – wanneer hem daarnaar gevraagd wordt – vlot en opgewekt praat over het licht dat hij heeft gezien.

Hoe anders is dat bij Karen. Door haar introverte karakter uit ze haar gevoelens niet snel. Ze is 13 jaar als ze bij ons wordt aangemeld met leerproblemen, faalangst en licht depressieve klachten. Ze is snel moe en ervaart het leven als zwaar. Ze wil het liefst het verleden afsluiten en zonder problemen verder gaan. Wát ze precies wil afsluiten weet ze eigenlijk niet en ze wil er ook niet verder over praten. Karen's moeder vertelt dat haar dochter op zevenjarige leeftijd bijna is verdronken in een zwembad. Wat er exact is gebeurd weet ze niet, maar vanaf dat moment is het meisje veel over de dood gaan nadenken, heeft moeite gekregen om zich op school te concentreren en heeft een grote behoefte om alleen dingen te doen die zinvol zijn. Ze weet echter niet wat ze zinvol vindt, en ervaart daardoor een gevoel van zinloosheid en demotivatie.

Waar Reinier heel open praat over zijn ervaring, is Karen heel gesloten. Nu de ouders van Reinier weten wat er speelt, geven zij hem bevestiging in zijn verhalen en dat is een zeer belangrijke voorwaarde om de ervaring langzaam maar zeker te integreren in zijn leven. Bovendien werkt bevestiging positief op het uitblijven van psychische klachten op latere leeftijd. Karen echter heeft al zes jaar lang grote moeite om te vertellen wat er is gebeurd, met psychische klachten tot gevolg.

In Nederland deed cardioloog Pim van Lommel uitgebreid onderzoek naar bijna-doodervaringen. Over het veranderingsproces bij kinderen schrijft hij: 'Kinderen ervaren na een BDE een primair gevoel van verlies dat niet te verwoorden is. Nergens ontmoeten ze meer de schoonheid en vrede die ze in hun ervaring hebben leren kennen. Ze hebben de behoefte zich wat afzijdig te houden van leeftijdgenoten. Ze staan vaak op afstand stil toe te kijken en zullen niet vaak met andere kinderen meedoen. Ze trekken zich graag terug in de natuur. Ze houden van stilte. Ze kunnen indringend geluid of lawaai niet verdragen en houden vaak al op jonge leeftijd van rustige, klassieke muziek.'⁽⁴⁾

Het beeld dat Van Lommel schetst komt opvallend overeen met dat van hoogsensitiviteit bij kinderen. Ik concludeer dan ook in mijn boek *Ineens geen kind meer*, dat er na een BDE vaak sprake is van hoogegevoeligheid. Een kind dat in sociaal opzicht voorloopt en daardoor veel waarneemt, dat zich anders voelt op school, dat vervolgens op het schoolplein liever langs

de kant staat toe te kijken in plaats van (direct en impulsief) mee te spelen, is een kenmerkend voorbeeld van een hoogegevoelig kind.

Ook kan er na een BDE sprake zijn van paranormale vermogens: engelen zien, praten met overledenen, vertellen over vorige levens, aura's zien. Als deze verschijnselen zich voordoen zijn ze zo vanzelfsprekend voor het kind – omdat ze er gewoon zijn – dat ze kunnen schrikken of in de war raken wanneer volwassenen er afkeurend, wantrouwend of angstig op reageren. Hoogegevoeligheid en paranormale vermogens kunnen zich voordoen na een BDE. Maar dat betekent uiteraard niet dat alle hoogegevoelige kinderen of alle kinderen met paranormale vermogens een BDE (moeten) hebben gehad.

Wetenschappelijk is vastgesteld dat 70% van de kinderen die met de dood geconfronteerd worden, een BDE beleeft⁽⁵⁾. Uit onderzoek is tevens bekend dat kinderen om verschillende redenen zes keer vaker dan volwassenen een BDE wegstoppen en er niet over praten⁽⁶⁾, met alle gevolgen van dien. Bij hen is slechts aan het beeld van nawerkingen af te leiden dat zich een BDE heeft voorgedaan. Om bij deze kinderen toch de juiste oorzaak van hun problematiek te behandelen is het belangrijk om als hulpverlener op de hoogte te zijn van het bestaan van een BDE, alsmede het beeld van nawerkingen. Tevens is het raadzaam om via een intake te achterhalen of er sprake is geweest van een moeizame geboorte of een bedreigende situatie (een ziekenhuisopname, een operatie, een ernstig ongeluk, een bijna-verdrinking) en daarmee van een mogelijke BDE.

Gerarda van der Veen is samen met haar partner Henk-Jan oprichter van het Landelijk informatiepunt Hoog Sensitieve Kinderen (LiHSK, www.lihsk.nl), dat onder meer hulpverlening biedt aan (ouders van) hoogegevoelige kinderen. In 2006 kwam Gerarda erachter dat zij als kind een bijna-doodervaring heeft gehad. Gedurende de verwerking daarvan schreef zij het boek *Ineens geen kind meer*: als je op jonge leeftijd een bijna-doodervaring krijgt.

Noten

- (1) Namen van cliënten zijn om privacyredenen gefingeerd.
- (2) voor het complete beeld van nawerkingen zie www.rondombde.nl/nawerkingen_kinderen.pdf
- (3) B. van Schuijlenburg, Waar was de patiënt?: omgang met mensen met een bijna-doodervaring in de hulpverlening, Assen, van Gorcum, 1994. (Alleen nog verkrijgbaar als pdf-bestand via de website van Merkawah)
- (4) P. van Lommel, Eindelooos bewustzijn: een wetenschappelijke visie op de bijna-dood ervaring, Kampen, Ten Have, 2007.
- (5) M. Morse & P. Perry, Nader tot het licht: bijna-doodervaringen van kinderen, Rijswijk, Elmar, 1991).
- (6) P.M.H. Atwater, Kinderen van het nieuwe millennium: bijna-doodervaringen bij kinderen en de evolutie van de mensheid, Tilburg, Sigma, 2000.

Noot van de redactie

Meer informatie over achtergronden van BDE's bij kinderen en hulpverlening aan deze kinderen kunt u vinden op: www.rondombde.nl. Op deze website vind u meer informatie over het boek van Gerarda van Veen. Dit artikel verscheen eerder in *Kinderwijz: word (eigen)wijzer over kinderen*, nov/dec 2011. *Kinderwijz* wordt uitgegeven door 248meida. 248media is een toonaangevende uitgeverij van publicaties over het gebied van het welzijn van kinderen. Het streven van de uitgeverij is uiteenlopende onderwerpen steeds vanuit nieuwe invalshoeken te benaderen. Voorop staat hierbij dat een ieder kennis mag nemen van verschillende visies en hierin eigen keuzes kan maken. 248media produceert daarnaast in opdracht boeken, eBoeken en magazines voor derden. Zie voor meer informatie: www.248media.nl||

... OVER HET LEVEN VAN ...

Onder deze titel schrijft Mianne Bakker over mensen, vanuit haar eigen verdieping en ervaring en vanuit de ontmoetingen met hen. In dit geval met mevrouw Frank de Haan.

Tijdens de doop van het kleinkind van Mary Kuska, ontmoet ik Frank. Als iedereen buiten in de tuin een overzichtsfoto aan het nemen is, zie ik Frank terugkomen, ze zoekt de stoel op die in de hal van de kapel staat.

Daar hoor ik haar in zichzelf praten, ... "ik zal afscheid moeten nemen van deze kapel, het zal wel de laatste keer zijn, dat ik hier kan zijn." ...

Ik ben geraakt door haar woorden en ik neem mij voor haar snel te ontmoeten, maar nu bij haar thuis in haar eigen omgeving in Bilthoven, in Huize Het Oosten. Enkele dagen later vindt de ontmoeting plaats en Frank wil me over haar leven een stukje laten horen en me zo mee op weg nemen.

Frank werd geboren op 16 Januari 1914, ze is dus 97 jaar. Haar wieg staat, in de tijd gezien, bijna werkelijk aan de basis van het ontstaan van de Vrij Katholieke Kerk, die ontstaan is 13 Februari 1916, de dag dat priester Wedgwood in Londen tot bisschop wordt gewijd.

Mgr. Wedgwood vestigt zich later in 1924 in Naarden op het landgoed De Duinen van mevrouw Eeghen-Boissevain. Daar wordt de eerste Vrij-Katholieke kapel, gewijd aan St. Michael and All Angels, gebouwd. Frank is dan 10 jaar.

Als kind woont ze in Muident, waar haar vader hoofd van de school is. Frank is enig kind en omdat ze niet een echt studiekind is, besluiten haar ouders haar naar het theosofisch lyceum te sturen, dat heel dichtbij het landgoed ligt, waar ze 4 tot 5 jaar blijft studeren. Ze geniet van de vrijheid die deze school haar geeft. Ze spreekt vol enthousiasme over professor van Hinlopen Labberton, die eerst een kamer heeft in het tropenmuseum en later op het landgoed en die de kinderen, vaak ook buiten de school, kennis bijbrengt!

Vanaf haar dertiende jaar komt ze op het Theosofisch Centrum en ze wordt aangetrokken door de kapel en volgt de diensten zo vaak mogelijk. Ze ontmoet Mgr. Wedgwood en Mgr. Leadbeater en zovelen anderen. Ze noemt dit haar Gouden Tijd. Haar vader wil niets van theosofie en de Vrij-Katholieke Kerk weten, maar haar moeder ontdekt waarom haar dochter zo geïnspireerd is geworden en ook zij vindt nu de weg naar de Vrij-Katholieke kerk en het Theosofisch Centrum.

Dan trouwt Frank en ze gaat naar Nederlands-Indië, naar het eiland Timor, waar haar echtgenoot vele jaren bestuursambtenaar is. Het zijn heel mooie, maar ook heel moeilijke jaren. Met twee kinderen komt zij in Zuid-Celebes in een jappenkamp terecht, terwijl haar man in een mannenkamp zit in Noord-Celebes. Ze komt door de ontberingen heen van het kamp en krijgt de kans om naar Australië te gaan, waar de eerste opvang plaatsvindt. Na een tijdje kan ze weer naar Timor terugkeren, waar ze haar man terugvindt. Helaas wordt hij na enige jaren ziek en afgekeurd voor het leven in de tropen.

Met bloedend hart gaan ze terug naar het vaderland Nederland. In Laren, in het Singer Museum, worden ze opgevangen. Gelukkig kan haar echtgenoot de draad van het leven weer oppakken en wordt hij na een tijdje benoemd tot directeur van de

kredietverzekeringmaatschappij te Amsterdam. Het gezin gaat in Bussum wonen waar het derde kind geboren wordt. Nu wordt de verbintenis met de Vrij-Katholieke Kerk weer levendig aangehaald.

Mij treffen haar woorden aan het einde van onze ontmoeting: "Ik liep van school weg om naar de kerk te gaan. Ik kwam daar in een speciale atmosfeer terecht, dat deed me wat. Daar bloeide mijn hart open en daar voelde ik me thuiskomen. Zo is het altijd gebeven. In de kapel daar hoor ik thuis, daar ben ik thuis".

Als een rode draad loopt door haar leven de theosofie, met de zomerkampen, met de Tafelronde bijeenkomsten. Haar echtgenoot, die vrijmetselaar is, geeft haar de vrijheid om haar eigen weg te volgen, die toch niet zijn weg blijkt te zijn. Ze geniet van de ontmoetingen, het familiegevoel op het Centrum en tegelijkertijd geniet ze van de intimiteit die er in de kapel is, die ook zo bij haar hoort.

Deze foto mag ik van haar nemen, midden tussen haar Indische kussens, ook zo een belangrijk stuk van haar leven.

Soms moet je afscheid nemen van iets wat je heel dierbaar is, doordat je niet meer de kracht hebt om er zelf naar toe te gaan. Het afscheid van de kapel is een van de vele stukken van afscheid die zij in haar leven mee moest maken. Toch weet ik dat

zij het gevoel van diepe verbondenheid in haar hart meedraagt en daar veel kracht uit put. Ik heb haar de foto's laten zien van de feestvreugde van de doop, waar zij enkele dagen eerder nog bij aanwezig was, samen met haar kleinzoon. Daar raakte zij mij door haar woorden die zij hardop tegen zichzelf zei, in de hal van de kapel, waar op dat moment niemand was. Ook nu weer ben ik dankbaar voor deze prachtige ontmoeting die ik mee zal blijven dragen en deze beeltenis laat haar zien als een heel bijzondere, krachtige en lieve vrouw.

Naschrift van Mianne – Frank de Haan heeft zelf haar stukje niet meer mogen lezen. Ze is helaas enkele weken na ons gesprek overleden. Wel is dit stukje gebruikt bij haar uitvaart in de kerk. Toch wil ik het aanbieden omdat familieleden waaronder ook kleinkinderen de kerk bezoeken. Het was een heel bijzondere ontmoeting met Frank. Ik ben deze reeks gesprekken begonnen bij de leden die erg op leeftijd zijn, maar ik weet dat ze met zoveel verdieping ook Reflectie lezen. Zelf hebben deze mensen heel veel voor de kerk betekend en ik zie het dan ook als een hommage aan hen om te laten zien hoe bijzonder deze mensen zijn.

* * *

De Maaltijd des Heren

De gezamenlijke viering van 'leven in Christus'

Ojas Th. de Ronde.

De 'Maaltijd des Heren' is altijd een van de grote mysteriën geweest van het christendom. Zij is het kloppend hart van elke christelijke gemeenschap. Hierin vieren christenen hun gemeenschap met elkaar 'in Christus'. Het geheim is groot en de vormgeving ervan heeft een lange traditie vanaf het begin van het christendom. Door intensieve herbezinning sinds de 19e eeuw kon veel stof worden weggeblazen dat de traditie en de dogmatiek hierop had achtergelaten. Met name door de ontdekking van de gnostieke bibliotheek van Nag Hammadi ⁽¹⁾ kreeg men een beter zicht op het oerchristendom. Boeiend om dit spoor te volgen. En de Beginselverklaring van de Vrije Katholieke Kerk ⁽²⁾, geïnspireerd door Charles Webster Leadbeater ⁽³⁾, blijkt bij dit onderzoek een inspirerende gids. Zo ontdekken we dat voor de eerste volgelingen van Jezus de 'Maaltijd des Heren' in wezen een liefdesmaaltijd was, die ze op zondagavond genoten om het geheim te vieren dat Jezus hen hun oorspronkelijke 'Christusnatuur' had geopenbaard. Een reden om intens dankbaar te zijn en dit met iedereen te vieren.

De eerste Joodse volgelingen van Jezus leefden nog in de Joodse traditie, vierden daarom op zaterdag in eigen familie de sabbat, maar hielden op zondagavond, na een normale werkdag, met medechristenen hun periodieke 'verenigingsmaaltijd'. Dit in grote dankbaarheid voor wat hen was geopenbaard. ⁽⁴⁾ Het speciale moment van 'dankzegging' ('eucharisto' in het Grieks), die op het einde van de maaltijd over brood en wijn werd uitgesproken, was aanvankelijk niet een apart ritueel, maar een onderdeel van deze liefdesmaaltijd. Het zijn met name de gnostische christenen die aan deze traditie trouw zijn gebleven en deze verder hebben ontwikkeld.

Nieuwe, orthodoxe tradities

Maar ondertussen ontwikkelden zich tegen het einde van de eerste eeuw andere tradities. Deze kwamen voort uit een visioen van de apostel Paulus en uit tradities die later in de tijd tot de canoniek goedgekeurde evangeliën van Lucas (leerling van Paulus), Marcus en Mattheus hebben geleid. In die tradities ging men het moment van 'dankzegging over brood en wijn' isoleren en het een heel bijzondere betekenis geven.

Welke? Die kennen wij maar al te goed. Men ging in deze tradities benadrukken dat ook Jezus, op de avond vóór zijn lijden, brood en wijn had genomen en daarover de zegening had uitgesproken. Dat zou dan gebeurd zijn op de avond vóór zijn lijden. Jezus zou toen, samen met zijn apostelen, het Joodse 'feest van de ongedesemde broden' hebben gevierd, de sedermaaltijd die het Joodse Pesach feest inluide. Het lijden, de dood en verrijzenis van Jezus kwam zo in een heel speciale context: die van de bevrijding van de Joden uit de slavernij in Egypte. Voor de orthodoxe christenen, die deze traditie ontwikkelden, was dit een unieke mogelijkheid om Jezus' dood de betekenis te geven van bevrijding uit de slavernij van de zonde. En het breken van brood en het drinken van de wijn kreeg zo de betekenis van verbonden te willen zijn met Jezus' verlossingsdood.

Toen dit orthodoxe christendom eeuwen later door Keizer Constantijn tot staatsgodsdienst werd verklaard, werd deze opvatting tot christelijk dogma verheven. Natuurlijk protesteerden de gnostische christenen. Dit speciale moment van dankzegging over brood en wijn, deze 'eucharistie', was immers aanvankelijk niet een apart ritueel dat verbonden was met Jezus' verzoeningsdood, maar een onderdeel van de liefdesmaaltijd van de christelijke gemeenschap. Maar ze konden niet verhinderen dat de liefdesmaaltijden in diskrediet werden gebracht en losgekoppeld werden van dat ene moment van

dankzegging dat nu ook een aparte, dogmatische lading kreeg als herinnering aan Jezus' verlossende kruisdood.

De gnostische christenen wilden hun 'leven in Christus' niet afhankelijk stellen van Jezus' verzoenende kruisdood en zich ook niet onder de orthodoxe hiërarchie stellen. Maar zij verloren de strijd.

Door Constantijn de Grote werd het dogmatisch-autoritair christendom staatsgodsdienst. Toen werden ook de banden tussen de 'agapè- maaltijden' ('agapè' is Grieks voor 'pure liefde') en de orthodox geïnterpreteerde 'eucharistie' verbroken en werden deze liefdesmaaltijden op het Concilie van Laodicea (364 AD) in de basilieken zelfs verboden. Daarmee werd een belangrijke inspiratiebron voor een levende christengemeenschap rond de oorspronkelijke liefdesmaaltijd, de 'Maaltijd des Heren', losgelaten - met alle gevolgen van dien.

Het Laatste Avondmaal

De exclusieve relatie tussen de 'dankzegging over brood en wijn' en 'de verzoenende kruisdood van Jezus' is sindsdien in het Westen een onbetwifelbaar geloofsgoed geworden.

De 'heilige eucharistie' wordt dan ook vaak gelijkgesteld met 'het laatste avondmaal van Jezus' of, zoals de protestantse christenen het graag zeggen, als het 'Heilig Avondmaal'.

Dit gegeven heeft sindsdien een cruciale rol gespeeld in de christelijke wereld en heeft ook talloze kunstenaars inspiratie gegeven. Ieder kent de beroemde afbeelding 'Het Laatste Avondmaal' van de Renaissance schilder Leonardo da Vinci. Dit fresco verbeeldt Jezus' laatste maaltijd met zijn apostelen. Een afbeelding vol rust, pijn en sereniteit, maar ook vol esoterische geheimen die in onze tijd ook voor het grote publiek bekend beginnen te worden. ⁽⁵⁾

Dit idee van Jezus die een Joodse sedermaaltijd viert als zijn 'laatste avondmaal' is ook de laatste tijd weer tot de verbeelding van een aantal christenen gaan spreken. Voor een groep christenen was dit op Pasen enige jaren geleden ⁽⁶⁾ aanleiding tot een gewaagd, maar niet geheel goed doordacht, oecumenisch experiment. Zij zochten contact met de Joodse gemeenschap om rond Pasen met hen het Joodse Pesach feest vieren. Dit als herinnering aan Jezus, die – volgens de orthodoxe traditie – op de avond voor zijn dood ook met zijn apostelen 'het feest van de ongedesemde broden' vierde. Maar de Joodse gemeenschap maakte de christenen er op attent dat Pesach een feest is van en voor de Joodse gemeenschap. Volgens hen heeft het niets met Jezus' kruisdood te maken. Terecht?

Het Joodse Pesachfeest

De Joodse gemeenschap viert sinds onheugelijke tijden jaarlijks thuis in het voorjaar een zevendaags Pesachfeest. Dat begint met een avond in huiselijke kring waarop de joden uit de Haggada voorlezen, vier glazen wijn of druivensap drinken en een feestelijke, traditionele sedermaaltijd gebruiken. In de Haggada lezen zij het verhaal van de Joodse slavernij in Egypte en de uittocht uit Egypte. Zij herdenken dit gebeuren door het eten van een sedermaaltijd met o.a. ongezuurd brood (matse), bittere kruiden (maror) en zoet gerecht van noten, kaneel en honing (charoset). Dit zijn symbolen voor het gebeuren dat zij herdenken. De bittere 'maror' staat symbool voor de onderdrukking van de Joden in Egypte, de 'matses' voor het feit dat ze overhaast uit Egypte moesten vertrekken, zonder tijd het brood te laten rijzen. En de zoete 'charoset' voor het geluk na de bevrijding.

Waarom gebeurt dit in het voorjaar? Om een antwoord daarop te vinden moeten we ook terug naar de mythische tijden waarin de vlucht van een aantal Semitische stammen uit Egypte plaatsvond. Het is zeer waarschijnlijk dat Mozes toen een oud Semitisch voorjaarsritueel een nieuwe impuls heeft gegeven. Semitische herders waren gewoon om in de lente bij elkaar te komen en een rituele maaltijd te vieren. In de lente werden de jonge bokjes geslacht en werden demonen geweerd door hun bloed aan de tentpalen te smeren. Het woord 'pesach' komt van het woord 'pasach' dat oorspronkelijk 'huppelen' of 'dansen van vreugde' betekent. Het gaat hier om een rituele vreugdedans die bij een rituele maaltijd werd uitgevoerd.

Op de sederavond wordt deze herinnering ook nog vastgehouden, want op de sederschotel ligt ook een symbolisch bot van een lam. En er wordt verteld dat een wraakengel van JHWH bloed smeerde op de huizen van de Joden zodat deze gespaard zouden blijven voor de verschrikkingen die de Egyptenaren troffen.

Zo blijven deze herinneringen levend tijdens de sederavond en het Joodse Pesachfeest. Uit de Haggada wordt verteld en gezongen over de uittocht uit Egypte. Het jongste kind stelt zingend de vraag 'Waarom is deze avond anders dan de andere avonden?' en dan volgen de verhalen en de gezangen. Een uniek en intiem gebeuren vol zegeningen, dat wereldwijd nog steeds een inspirerende en vormende kracht heeft op de Joodse gemeenschap.

Historisch onderzoek

Autelwestphalien (van Westfaals altaar, ca 1370/1380)
De uiterlijke zon hongert naar de innerlijke. Jacob Boehme, De Signatura Rerum, 1622)

Het Pesach feest is daarmee een typisch feest voor de Joodse gemeenschap, waaraan christenen niet zo gemakkelijk kunnen deelnemen. En de Joodse sedermaaltijd heeft, ofschoon de christelijke traditie het anders probeert te zien, nauwelijks iets te maken met het christelijke 'Avondmaal' of de 'Eucharistie' zoals wij die momenteel kennen. Waarom niet?

Jesus leefde als een Jood en moet tijdens zijn leven jaarlijks de Joodse Pesachweek hebben gevierd. En natuurlijk ook de sederavond die in die week aan zijn lijden en dood voorafging. Maar die kan niet 'op de avond vóór zijn lijden' hebben plaats gevonden. Want we weten dat er zeven dagen liggen tussen de sedermaaltijd en het einde van het Pesach feest, de Grote Sabbat. Omdat Jezus volgens de orthodoxe traditie op de vrijdag vóór de Grote Sabbat is gekruisigd, kan hij niet op de avond tevoren met zijn apostelen de Joodse sederavond hebben gevierd.

Maar er is meer. Historici twijfelen er ook aan of Jezus toen gezegd heeft dat de ongedesemde matses zijn lichaam waren 'dat gebroken zou worden voor onze zonden', en de wijn zijn bloed was 'dat voor onze zonden vergoten zou worden.' En ze twijfelen ook of hij gezegd heeft dat we verlost zouden worden door dit ter herinnering aan hem te herhalen. Volgens historici is dit een interpretatie van een geloofsleer die later is ontstaan.

Zij beargumenteren hun twijfel aan deze dogmatische geloofspunten ook nog als volgt. Als dit zo geweest zou zijn, dan zou dat immers zeker in de oudste bronnen vermeld zijn. Maar in de bronnen die geschreven zijn vlak na Jezus dood – en hiertoe mogen wij de bron Q⁽⁷⁾ en grote gedeelten van het Evangelie van Thomas⁽⁸⁾ rekenen – wordt hierover niets gezegd. In de religieuze beweging die aanvankelijk rond Jezus' dood ontstond was zijn dood immers niet van grote betekenis. De doop van Jezus in de Jordaan waarbij hij zijn goddelijke natuur herkende, zijn woorden die hij daarna sprak, zijn werken – die waren van belang. Door daarnaar te luisteren kon men zijn diepste wezen, de Christusnatuur, leren kennen. Zo brak Gods Rijk aan, voor ieder die het horen wilde.

Dat werd in de liefdesmaaltijden (agapè) in dankbaarheid herdacht. De gnostische christenen hebben dat zo begrepen en doorgegeven. Helaas is hen lange tijd het zwijgen opgelegd. Maar sinds kort, en daarbij ondersteund door historisch onderzoek, komt de inspiratie van deze lang vervlogen tijden weer tot leven.

Een agapè-tafel in een ziekenhuis

Een paar weken geleden bezocht ik een vriendin die al langere tijd in een ziekenhuis was opgenomen. Zij vertelde hoeveel troost en bemoediging zij vond in de wekelijkse agapè-vieringen. Toen ik geïnteresseerd keek, vertelde ze me: 'Dat zijn open, oecumenische vieringen rond de Schriften met aansluitend een Agapè-tafel. De diensten worden in de kapel van het ziekenhuis gehouden, maar die kun je ook op je kamer via de tv meevieren.' En ze vertelde verder: 'Het eerste deel is natuurlijk normaal zoals wij kennen. Korte teksten uit de bijbel, met daaromheen gezang, muziek, een inspirerende overweging en voorbeden. Maar daarna komt de agapè-viering. Helemaal geïnspireerd op het oerchristendom.'

En dan, enthousiast: 'We hebben uitleg gekregen. Zoals de eerste christenen bij elkaar kwamen in liefdesmaaltijden om hun leven in Christus te vieren, zo doen wij dat ook. We komen bij elkaar voor een speciale maaltijd waarin we lekkere en gezonde dingen meebrengen die we met elkaar delen. We eten dat samen. Ook brengen we geld mee voor een goed doel. Zo laten we op kleine schaal, heel praktisch, zien dat we van elkaar houden. Dat is een uiting van 'in Christus' zijn. Dat wordt daarna nog verdiept, want dan wordt over het brood en de wijn, die in de kapel beschikbaar zijn, een speciaal dankgebed uitgesproken waarin God, de Levende, wordt gedankt voor alle goede gaven. Daarna eten we het gezegende brood en drinken de wijn. Het gebeurt allemaal zonder poespas,

iedereen doet mee. Maar het is wel heel inspirerend.' Mijn vriendin voegde er aan toe dat dit misschien wel heel erg simpel klinkt, maar voor haar maakte dit haar zondag.' En als ik weer thuiskom, zal ik dit wel heel erg missen.'

Op mijn vraag of iedereen in het ziekenhuis hieraan mee mag doen, antwoordde ze volmondig 'ja'. Wie meedoet moet wel respect kunnen opbrengen voor wat er gebeurt. 'Maar waarom zou je grenzen stellen?' vroeg ze. 'Is ieder niet in zijn diepste wezen kind van God, goddelijk? Jezus heeft zijn goddelijke natuur – de Christusnatuur – ook ontdekt en is toen ieder die het horen wilde gaan vertellen dat deze verbinding voor ieder mogelijk is. Waarom zouden wij dan iemand uitsluiten? In het Oosten noemen ze dit de ontdekking van je Boeddha natuur. Die sluiten toch ook niemand uit? Ze sporen juist iedereen aan om deze diepte van jezelf te ontdekken. De Dalai Lama zei onlangs nog dat je daarvoor ook niet je christelijke wortels hoeft los te laten. Integendeel, zei hij, je kunt er een betere christen van worden.' Ik vertelde haar hoe blij ik ben dat te horen en we komen tot een heel intens gesprek.

Actuele situatie

Gelukkig heeft studie van het oerchristendom de oorspronkelijke verbinding tussen de agapè-maaltijden en de eucharistie herontdekt en worden er in sommige kerken, ook in de VKK, voorzichtige pogingen gedaan de banden tussen de 'eucharistie' en 'agapè-viering' weer te herstellen. Dit gebeurt als er na de viering van de 'eucharistie' in dezelfde kerk door de aanwezigen weer samen 'in liefde en dankbaarheid' gegeten en gedronken wordt.

Sommigen gaan een stap verder. Zoals Cees den Heyer, voormalig hoogleraar aan de Theologische Universiteit in Kampen. In 'Het boek der verandering', een inspirerend geschrift over de bijbel als bron van alternatief christendom⁽⁹⁾, ziet de auteur in de oorspronkelijke christelijke liefdesmaaltijden zelf inspiratie voor vernieuwing van de viering van de 'Maaltijd des Heren'. Zo schrijft hij: 'Ik stel me geen kerkdienst voor, maar een maaltijd met vrienden en bekenden. Er wordt gegeten en gedronken. Natuurlijk, maar belangrijker nog zijn de teksten die worden gelezen en besproken.' Welke teksten? Die kunnen per keer wisselen, maar voor het christelijke Pasen stelt hij voor: 'Verhalen uit het boek Exodus, maar ook het verhaal over het lijden en sterven van Jezus. En de verhalen die vertellen dat mensen de moed hadden niet bij de pakken neer te zitten, maar tegen elkaar zeiden: 'hij leeft' – en ze bedoelden te zeggen; 'zijn leven is een bron van inspiratie.'⁽¹⁰⁾

Dit onderwerp is nog volop in beweging en de toekomst zal uitwijzen hoe men op deze weg verder zal gaan. Gebrek aan formeel gewijde functionarissen (of, omgekeerd, de notie dat iedereen priester is) zou wel eens een impuls kunnen zijn de mogelijkheden hiervan verder te onderzoeken.

Beginselverklaring van de VKK

Voor welk standpunt kiezen de christenen, verenigd in de VKK? In de 'Beginselverklaring'⁽²⁾ lezen we dat de 'Maaltijd des Heren' bij voorkeur Heilige Eucharistie wordt genoemd 'om de nadruk te leggen op de dankbaarheid waarmee men deze moet benaderen.' En dat 'in dit gezegend sacrament Jezus Christus geestelijk tegenwoordig is in de vorm van brood en wijn.'

Hierin kunnen we een echo horen van de beleving van de eerste christenen, met name van de gnostische christenen.

En we lezen verder: 'De VKK verklaart met de meeste nadruk dat de Heilige Eucharistie geenszins louter een herdenking is van het leven, de dood en de wederopstanding van Christus, maar de verheven gave van Zichzelf aan Zijn Kerk.' In deze formulering overstijgt men de loutere herinnering aan een verlossend of verzoenend feit uit het verleden. Hier wordt beleden dat we – zoals ook de eerste christenen deden – in de 'Eucharistie' het geheim beleven dat we 'in Christus' zijn. Natuurlijk, want de Christusnatuur is ons diepste wezen. We leven in Christus en Christus leeft in ons. Dat vieren we. Een beter formulering van het geheim van de 'Maaltijd des Heren' kan niet gegeven worden.

Ojas Th. de Ronde behaalde in 1970 zijn doctoraal theologie aan de Universiteit van Nijmegen. Daarna verbleef hij enige jaren als spiritueel onderzoeker in India. Na zijn terugkeer in Nederland begon hij, samen met zijn vrouw, het coaching- en counselingbureau Fenix en werd hij docent aan de Humanuniversiteit, een internationaal centrum voor therapie en meditatie. Momenteel geeft hij workshops, schrijft artikelen en verzorgt wekelijkse webradio uitzendingen 'De Nieuwe Mens', www.denieuwemensen.eu

Noten

- (1) www.gnosis.nl/de-nag-hammadi-geschriften
- (2) www.vkk.nl/Beginselverklaring, ad 10
- (3) Charles Webster Leadbeater, *De Wetenschap der Sacramenten*, 1924
- (4) Prof. Dr. Henk Jan de Jonge, *Raadsels rond de zondag, Dinsdag- en Leidsche Universiteit*, 8 februari 2006.
- (5) Dan Brown, *De Da Vinci Code*, Bantam Books, 2003
- (6) www.trouw.nl/archief/article1317311
- (7) Marcus Borg: *Q – het verloren evangelie*, Meinema, 1997
- (8) *Het Thomas Evangelie*, Karnak, 1980
- (9) Cees den Heyer, *Het boek der verandering- de bijbel als bron voor een alternatief christendom*, VU uitgeverij, 2006
- (10) idem, p. 151

Noot van de redactie m.b.t. agapè.

In de bundel 'De innerlijke weg – spirituele tradities over verinnerlijking', red. Theo van Leeuwen en Heidi Muijen, Kampen 2007, houdt emeritus hoogleraar kennisleer en metafysica prof. dr. Otto Duintjer in het artikel op p. 18-34 een betoog over agapè. En wel als volgt: 'Dat het woord 'naasteliefde' tegenwoordig voor menigeen een irreële, wereldvreemde klank heeft gekregen, kan deels te wijten zijn aan de ongelukkige vertaling van het Griekse agapè met ons woord 'liefde'. (...) 'Wij gebruiken steeds hetzelfde woord 'liefde' voor heel verschillende dingen die in het Grieks met aparte woorden worden aangeduid. En het vaakst hebben we het over liefde en liefhebben in de betekenis van iemand 'lief vinden', iemand waarderen op grond van diens beminnelijke kwaliteiten: erotisch aantrekkelijk of een goede kameraad. En dat is niet de betekenis van het woord agapè.' (...) 'Aanvankelijk was agapè een aanduiding voor het begroeten en verwelkomen van gasten. Daarin valt te horen: toelaten tot de ruimte van je bewustzijn, waar die gasten dan nog allerlei gedrag kunnen vertonen, waarop weer diverse antwoorden mogelijk zijn.'

(...) 'Minstens gaat het erom de ander te herkennen en te erkennen als óók een bewust wezen. Dus niet alleen als een verschijnsel binnen jouw gezichtsveld, iets wat gezien wordt, maar als een wezen dat zelf kijkt en ziet, zelf ook een gezichtsveld is, in een gedeelde open ruimte. Dan wordt wederkerigheid mogelijk in de zin van een verstandhouding, namelijk wanneer je over en weer elkaar ziet en aan elkaar laat zien dat jij ziet dat hij/zij jou ziet.'

* * *
*

De Gnostische beleving van de Sacramenten

“Er wordt verbinding gelegd tussen de hoogste geestelijke wereld en de laagste stoffelijke wereld”

Aat-Lambèrt de Kwant

De Rooms-katholieke Kerk hecht aan een van de sacramenten, die van het Lichaam en Bloed van Christus, de transsubstantiatie (1) van brood en wijn, veel waarde.

De Vrij-Katholieke Kerk legt in tegenstelling tot de Rooms-katholieke Kerk, meer accent op de gnostische werking van dit sacrament. Vrij-Katholiek kunnen doorgaans goed uitleggen wat die sacramenten betekenen en kunnen de krachtige, mystieke werking daarvan ook voelen. Tijdens de koffie na de mis ontstaan daarover nogal eens gesprekken.

Hoe werkt dit sacrament en wat voel je daarbij?

Geestelijke ontwikkeling

Frank Kouwe (62) van de kerkgemeente Utrecht is al 34 jaar priester in de Vrij-Katholieke Kerk (VKK). Ondanks een jarenlange ervaring met de bediening en de werking van de sacramenten is en blijft, voor hem, die precieze werking eigenlijk niet te bevatten: “Het blijft ook na zoveel jaren een mysterie.”

Kouwe: “Na 34 jaar kan ik niet zeggen dit mysterie helemaal doorgrond te hebben en ik denk dat er nog heel wat te ontdekken is. Maar je staat daar tijdens de Mis ook niet als priester om iets te voelen en te ervaren. Daar gaat het niet om. De priesters in de VKK zijn tijdens het celebreren van de Mis ook niet zo uit op een mystieke ervaring.” En hij vervolgt: “Een belangrijk aspect van de Mis en het sacrament is dat het de mens helpt in zijn geestelijke ontwikkeling.”

Frank Kouwe is voorzichtig als hij een antwoord probeert te geven op de vraag wat er tijdens de mis nu precies gebeurt: “Wat er gebeurt, is dat er een verbinding wordt gelegd tussen de hoogste geestelijke wereld en de laagste stoffelijke wereld. Het allerhoogste en allerlaagste wordt direct met elkaar verbonden. Vanuit de allerhoogste geestelijke wereld wordt in de stof een geestelijke kracht en energie uitgestraald. Brood en wijn worden tot dragers van die kracht en energie.”

“Uiterlijk blijven brood en wijn hetzelfde, maar de innerlijke grondslag – de substantie, dat wat onder de stof ligt – wordt vervangen door de hogere, goddelijke energie. Deze verandering wordt transsubstantiatie genoemd. We spreken dan van het Lichaam en het Bloed van Christus of anders verwoord: goddelijk leven en goddelijke liefde. Het is en blijft een groot mysterie. Niet louter symbolisch, maar een magische werkelijkheid. Wat er gebeurt, is zo groots dat er gezegd wordt dat het hedendaagse innerlijk zicht van mensen niet in staat is om ten volle waar te nemen wat er werkelijk gebeurt. In de communie tijdens de eucharistie delen we de spirituele energie – leven en liefde – die dankzij het Lichaam en Bloed van Christus tot ons komt.”

Theofagie: het eten van de godheid

Het is volgens Frank Kouwe mogelijk dat er in dat proces energie wordt uitgestort vanuit het ‘centrum’ van de kosmos. Charles Webster Leadbeater wees er bijvoorbeeld al op dat dit zich volledig onttrekt aan ons voorstellingsvermogen en ook aan ons gezichtsvermogen. Als helderziende zou hij dit wel geschouwd hebben.

Kouwe: “Er wordt zelfs gezegd dat Christus zelf slechts een tussenschakel is, waardoor die krachten uitgestraald kunnen worden. Dit om aan te geven dat dit alles veel verder gaat dan enkel Zijn wezen. Onvoorstelbaar eigenlijk. Niet te bevatten maar we komen met die krachten wel elke keer in contact. Dat noemen we ook wel: de genade die in dat sacrament verborgen ligt.”

Kouwe bevestigt dat er sprake is van mystieke krachten die al in voorchristelijke tijd werkzaam waren en wijst in dit verband op Carl Gustav Jung die in een van zijn boeken, *Mensbeeld en Godsbeeld*, schrijft over de eerste Spaanse priesters die naar Midden-Amerika kwamen en bij de indianen een eucharistieviering meemaakte. Van maïsmeel werd door hen een poppetje gemaakt dat daarna ritueel werd geofferd en doorstoken met een lans. Daarna wordt het poppetje uit elkaar getrokken en opgegeten.

De Utrechtse Vrij-Katholieke priester doelt hier op de theofagie, het eten van de godheid. De oorsprong van de Rooms-katholieke Kerk bestaat uit het compromis tussen het christendom en de heidense religies waarmee het christendom omgeven was. Binnen de Vrij-Katholieke Kerk wordt het voorchristelijke karakter van de Mis doorgaans erkend en het verhaal van Jung heeft Frank Kouwe altijd getroffen. Hij wijst ook op het Mithras-mysterie en de godheid die zich tijdens het drinken van wijn en het eten van brood daarin openbaart.

Kouwe: “De VKK claimt geen exclusiviteit en kent geen waarheidsclaim en in de prediking wordt er vaak op gewezen dat de energieën waarvan we spreken niet iets exclusiefs zijn van het christendom.”

Achtergrond van de christelijke rituelen is de inwijdingsmystiek, die in de christelijke rite de sacramenten zijn geworden. Het kerkgebouw, sacramenten en de heilige Mis zouden zich ontvouwen langs de zevenvoudige lijn en zijn mede daardoor gerelateerd aan de zeven chakra’s, waarvan de realiteit meermalen met behulp van geavanceerde elektronica zou zijn vastgesteld.

In zijn boek, *De wetenschap der sacramenten*, heeft Leadbeater meerdere malen geschreven over de uitwerking van de Mis op de omgeving van de kerk. Frank Kouwe gelooft heilig in de invloed van de mis op de omgeving. Aan het begin van zijn priesterschap had hij thuis een kapelletje waar hij de mis deed voordat hij naar zijn werk ging. “Dat was in een heel klein kamertje en toen ik een keer de mis alleen opdroeg, heb ik ervaren dat, hoewel de ruimte klein was, de niet-fysieke ruimte heel groot werd. Het had naar mijn gevoel een enorme uitstraling die zich kon verspreiden over de omgeving. Zo heb ik dat ervaren. Voor mij was het een heel wonderlijke ervaring en een bevestiging van wat ik bij Leadbeater hierover had gelezen. Het overkwam me eigenlijk zonder dat ik het verwacht had. Ik geloof er dan ook zeker in dat het zo werkt. Al geloof ik stellig dat van die uitwerking ook sprake is in niet-christelijke rituelen en ook in niet-godsdienstige rituelen zoals die van de Vrijmetselaars. Bij iedere rituele bijeenkomst waar mensen zich met het hogere verbinden, ongeacht cultuur en religie, gebeurt dit. En in tempels, moskeeën en synagogen.”

Veranderende inzichten

De oud-journalist Johan M. Pameijer (81) is dit jaar dertig jaar priester in de Vrij-Katholieke Kerk, maar op dit moment niet meer actief als celebrant. Vanuit zijn belangstelling voor de theosofie kwam hij in de VKK terecht, waar hij later werd gevraagd priester te worden. Wat hem in die tijd in de VKK aansprak was de gnostische zienswijze en de verdraagzaamheid naar alle andere religies. Verdraagzaamheid en tolerantie zijn volgens hem het kenmerk van de ware religie.

Het boek van Leadbeater boeide hem; het was een opmaat tot een van zijn boeken, *De schatkamer van het licht* dat in 2004 verscheen, en dat als een eigentijdse aanvulling kan worden gezien. Pameijer wijst in zijn boek op de geestelijke tempel, zoals ook Leadbeater deze omschreef. Een tempel die, in tegenstelling tot helderzienden, door de meeste kerkgangers niet zichtbaar wordt ervaren, maar soms wel gevoeld wordt.

De veronderstelling dat chakra's, door het bezoeken van kerkgebouwen, het beleven van sacramenten en het deelnemen aan liturgieën, geactiveerd zouden worden staat voor velen gelijk aan vergaande zweverigheid en soft gedoe. Maar Pameijer gaat in tegen de rationele tijdgeest door erop te wijzen dat er niet geringe aanwijzingen zijn dat het onbewuste krachtig reageert op de innerlijke opbouw van kerken, mysteriën en misvieringen.

In de dertig jaar dat hij priester is, is hij in bepaalde opzichten toch wat anders gaan denken. Hij is van mening dat de liturgie wat meer aan deze tijd aangepast zou moeten worden.

“De liturgie van de Vrij-Katholieke Kerk”, zo zegt hij, “is in feite nog steeds Rooms-katholiek.” Er zijn door Leadbeater weliswaar gnostische wijzigingen aangebracht, maar de VKK kan zich volgens hem geen gnostisch kerkgenootschap noemen. Wie de diensten bezoekt heeft doorgaans het gevoel een Rooms-katholieke mis bij te wonen, maar constateert toch wel enkele belangrijke verschillen, zoals die onder meer in de preek tot uiting komen. Een Rooms-katholieke mis met een knipoog naar de gnostiek.

Leadbeater zet de liturgieën van de Rooms-katholieke Kerk en die van de Vrij-Katholieke Kerk, zoals die door hem en James Wedgwood waren ontworpen, tegenover elkaar. Die van de VKK is in zeker opzicht min of meer gnostisch en gaat meer uit van het goddelijke dat in ieders hart woont. Die elementen spraken Pameijer bijzonder aan.

Pameijer: “Ik ben daarom zelf op onderzoek uitgegaan wat uiteindelijk heeft geleid tot mijn boek, *De schatkamer van het licht*, waarin ik duidelijk heb aangegeven hoe ik dit zie. De zeventvoudigheid van allerlei spirituele zaken die je overal tegenkomt, trof ik ook aan in de Vrij-Katholieke liturgie die uit een zeventvoud bestaat. Ik begon die zeventvoudigheid in de liturgie en het kerkgebouw, dat ook een zeventvoud is, in verbinding te brengen met de chakra's en daarmee met de bewustzijnsontwikkeling. In de liturgie van onze kerk kon ik dit ook voelen en kon me daarin wel vinden. Ik had daarom al die jaren wel vrede in het celebreren van de liturgieën.”

Pameijer wijst erop dat de huidige sacramentele handelingen in de kerken, al in het oude Griekenland werden verricht en door de Rooms-katholieke Kerk halverwege de 4e eeuw zijn geritualiseerd. Door de stichters van de Vrij-Katholieke Kerk, is dit als een soort raamwerk overgenomen van waaruit zij hun liturgie konden opbouwen.

Dogmatische versmalling

Volgens Pameijer was er in de loop der jaren sprake van wat hij noemt een dogmatische versmalling. De dogmatiek heeft ertoe geleid dat er steeds meer regels kwamen waaraan hij zich is gaan storen. De liturgie van de VKK is gerelateerd aan de Rooms-katholieke liturgie maar wordt ruim geïnterpreteerd. “Ik heb lange tijd vrede gehad met de liturgische opvattingen van Leadbeater die tijdens de mis gepraktiseerd wordt, maar ik begon steeds meer te merken dat mijn inzichten begonnen te veranderen, wat mede gevoeld werd door wetenschappelijke ontdekkingen. De samenleving verandert in een heel snel tempo, terwijl de liturgie onveranderd blijft. Er ontstaat dan een kloof tussen de bestaande liturgie en wat de laatste jaren ontdekt is. Veel wetenschappelijke ontdekkingen zijn verrijkend voor de spiritualiteit en ik ben van mening dat een groeiende levende kerk daarop moet anticiperen. De wetenschap bevestigt de inzichten van de oude gnosis die door de oude kerk helaas fel is bestreden en verworpen.”

De opvattingen van Leadbeater over de sacramenten kan Pameijer in grote lijnen wel onderschrijven. “Leadbeater was helderziend en kon de werking van de consecratie daarom haarfijn uitleggen. Hij zag ook hoe de energieën zich tot ver voorbij de kerkmuren uitstrekten. Ik denk dat dit klopt, zeker met het oog op wat wetenschappers over non-lokaliteit hebben ontdekt. Je zou kunnen zeggen dat die liturgie en daarmee de sacramenten tijdloos zijn. Wat er in Amsterdam of Raalte wordt gecelebreerd kan door ontvankelijke personen aan de andere kant van de wereld gevoeld worden en het komt ook overeen met wat we van de kwantumfysica weten.”

Het is niet zozeer dat Pameijer anders is gaan denken over de werking van de sacramenten. Wel is hij anders gaan denken over de vormen waarin die werking wordt opgeroepen. Vormen die naar zijn mening sterk vereenvoudigd kunnen worden, veel meer gecomprimeerd en geconcentreerd. “Zoals je weet wordt er tijdens onze erediensten veel opgestaan, geknield en gezongen en vooral gesproken. Het is allemaal woord, woord, woord. En wat je tegenwoordig ziet, is dat mensen zich terugtrekken van het woord en veel meer de stilte proberen te beleven en dat mis ik in de Vrij-Katholieke liturgie. Dit zou ik, hetzij met een ontwikkeling daarnaast of in de eredienst, terug willen zien. Er is sprake van een moderne ontwikkeling waarin het kerkelijk leven niet is meegegaan. Ik zoek het liever in rust, stilte en zelfexpressie om zo dicht bij het goddelijke te komen, maar het is de kerkelijke hiërarchie die een dergelijke ontwikkeling verhindert, door allerlei oude voorschriften te handhaven. Voor mij betekent religie vrijheid.”

Noot

(1) Transsubstantiatie is een begrip uit de Roomskatholieke theologie over de aanwezigheid van Christus in de Eucharistie. Deze leer zegt dat door de Consecratie de offergaven van brood en wijn worden veranderd in het Lichaam en Bloed van Christus.

Noot van de redactie: Dit artikel is enigszins ingekort door de redactie. Het oorspronkelijke artikel is verschenen in BRES, nummer 272, verschijningsdatum 1 maart 2012. Verwijderd zijn korte passages die een inleidend algemeen beeld willen geven aan lezers van BRES, die misschien nog nooit van de VKK hoorden.

* * *

Boekeninfo (2)

Aat – Lambèrt de Kwant

**Nishant Matthews: Vriend in de spiegel
Compassie met jezelf; Ankh-Hermes 2012**

Ondersteun jezelf met meer liefde en begrip dan je ooit voor mogelijk had gehouden. In ieder van ons bevindt zich een kern van levende goedheid. In feite is zelfs het begrip 'goedheid' een te beperkte kwalificatie. In ons schuilt een bron van bewustzijn die een schijnbaar oneindig vermogen heeft om schoonheid, genade, intelligentie, humor, vreugde en meer te openbaren. Wanneer onze ogen en hart open zijn, is het niet zo moeilijk om deze innerlijke kern in anderen te zien. Hij is te zien in de glimlach van onze kinderen, de oogopslag van onze geliefde en zelfs in de manier waarop de hond ons tegemoet rent om ons te begroeten wanneer we thuiskomen. De goedheid om ons heen kennen is niet zo moeilijk, maar die kennen in ons zelf is een ander verhaal.

Dit boek is gewijd aan het herstellen van het vriendschap aspect in ons zelf. Een vriend accepteert ons en nodigt ons uit te zijn zoals we zijn. In een goede vriendschap voelen we ons gezien, gehoord, erkend, bemoedigd en geliefd om wat we te bieden hebben. Vrienden brengen van nature het beste in elkaar naar boven. Zoals we anderen vriendschap kunnen schenken en vriendschap van anderen kunnen ontvangen, kunnen we deze kunst ook binnen ons zelf leren. "De weg van de vriend vraagt God om uit de hemel en de held om uit het verleden naar voren te treden en zegt dat dit alles ook hier, in ieder van ons moet zijn." Nishant Matthews is een Amerikaanse therapeut gespecialiseerd in psychotherapie en meditatie. Al meer dan 30 jaar geeft hij workshops en (individuele) trainingen op dat gebied. Momenteel woont hij in Amsterdam. zie verder: www.nishantmatthews.com

**Aleid Schilder: Door de glazen deur
Autobiografie Ten Have 2012**

Aleid Schilder schreef in 1987 het boek *Hulpeloos maar schuldig*, over de psychisch ziekmakende aspecten van het vrijgemaakt gereformeerd geloof. Het boek deed veel stof opwaaien, maar de auteur liet zichzelf buiten beschouwing. Nu is de tijd gekomen voor Aleids eigen geschiedenis, die je voert langs haar verslaving naar mannen, drank en pillen, en de bevrijding van een beklemmende geloofsovertuiging. Soms is het boek schokkend, vooral als zij beschrijft hoe zij steeds weer in haar lichaam snijdt, vooral

na (weer) een vrijpartij. Aleid Schilder schetst ook een treffend maar soms schokkend tijdsbeeld van de jaren vijftig, zestig en zeventig van de vorige eeuw. Aleid Schilder is psychologe en therapeute, en zij is auteur van *Terugkeer van een verloren kind*, *Dwalen*, *Van paradijs naar koninkrijk* en *Spiritueel misbruik*.

**Henriëtte Peek: Toen ik een vlinder was
Elf Twaalf Dertien 2012**

Tijdens de feestelijke presentatie signeerde auteur Henriëtte Peek de eerste zestig boeken. Een van de sprekers op de presentaties was Pim van Lommel, cardioloog en auteur van het boek *Eindeloos Bewustzijn*, die het boek van een voorwoord voorzag. Toen ik een vlinder was gaat over de bijna-doodervaringen van Henriëtte en over de gevolgen daarvan in haar verdere leven. Veertig jaar geleden maakte zij – op

24-jarige leeftijd en in verwachting van haar eerste kind – haar eerste bijna-doodervaring mee na een ernstig verkeersongeluk. Tijdens de dagen dat zij bewusteloos was, ontmoette ze haar ongeboren dochter Patricia. Kort nadat zij uit haar coma was ontwaakt, probeerde ze deze bijzondere en immense ervaringen aan haar arts te vertellen, maar hij verklaarde haar voor 'geestelijk gestoord'. Met dit uit het hart geschreven en zeer persoonlijke boek helpt Henriëtte kinderen en volwassenen

beter te begrijpen dat er mensen zijn die contact kunnen hebben met het bewustzijn van dierbare overleden familie, vrienden en dieren. Het boek is haar debuut. Het eerste deel van het boek schreef Henriëtte Peek lang geleden. In 2010 besloot ze uiteindelijk haar bijna-doodervaringen via een boek met anderen te delen.

coverfoto
nog niet
beschikbaar

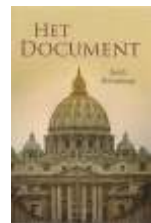
**Neal Donald Walsch - Wijze woorden over relaties.
Ankh-Hermes maart 2012**

Relaties zijn de allerbelangrijkste ervaringen in ons leven. Dat is omdat wij in afwezigheid van iets anders niet zijn. Gelukkig is er niemand onder ons die niet een relatie heeft. We hebben een relatie met onszelf, onze familie, omgeving, ons werk, we hebben een relatie met elkaar. De hoopvolle boodschap van Walsch: iedereen kan waardevolle en vreugdevolle relaties opbouwen en daarmee de mogelijkheden vervullen die God elk mens heeft geschonken.

**Deepak Chopra/leonard Mlodinow: Botsende wereldbeelden;
Spiritualiteit versus wetenschap
Kosmos 2012**

Beide auteurs voeren het debat over fundamentele vragen van het bestaan: hoe is het heelal ontstaan, waar komt het leven vandaan, is de natuur ontworpen of per toeval ontstaan? Chopra beweert dat er intelligentie schuilgaat achter het heelal en bij het ontstaan van het leven. De natuurkundige Mlodinow daarentegen zegt dat de wetenschap een rationele verklaring heeft voor het ontstaan van het heelal. Een boeiende dialoog.

**Jacob Slavenburg - Het document
Ankh-Hermes maart 2012**

Jacob Slavenburg schreef in navolging van Dan Brown nu ook een "reli-thriller." Het is even wennen, een roman van deze erudiete schrijver over gnosis en het esoterisch christendom... Zelf schrijft hij op zijn website: "Het is waar iedere historicus van droomt: het vinden van een oude bron! Mooier dan in de officiële aankondiging kan ik het niet zeggen: Een oud manuscript over Jezus en een Nederlandse professor spelen de hoofdrol in *Het Document*. Een zinderend spannende thriller over de zoektocht naar een uniek geschrift, met een inhoud die zo schokkend is dat openbaarheid een bom legt onder het katholieke geloof. Wat staat er precies in het document? Waar is het en waarom kost het levens? Op meeslepende wijze zijn feiten en fictie tot een pageturner van jewelste geworden. Nederlandse spanning van internationale allure!"

**Hans Stolp: Stervensbegeleiding in de nieuwe tijd.
Ankh-Hermes maart 2012**

Wie gelooft dat de dood het einde van de mens is, zal bijvoorbeeld gemakkelijk euthanasie adviseren. Waarom zou een mens meer moeten lijden dan nodig is? Maar wie inziet dat de dood niet alleen het einde is van het fysieke lichaam, maar ook de geboorte van de geest, zal zich afvragen wat er aan geboortebegleiding bij het sterfbed nodig is.

En dan blijkt dat euthanasie soms een voortijdige geboorte van een nog niet volgroeide geest betekent.

* * *
*